DE GESTOLEN KERSEN.

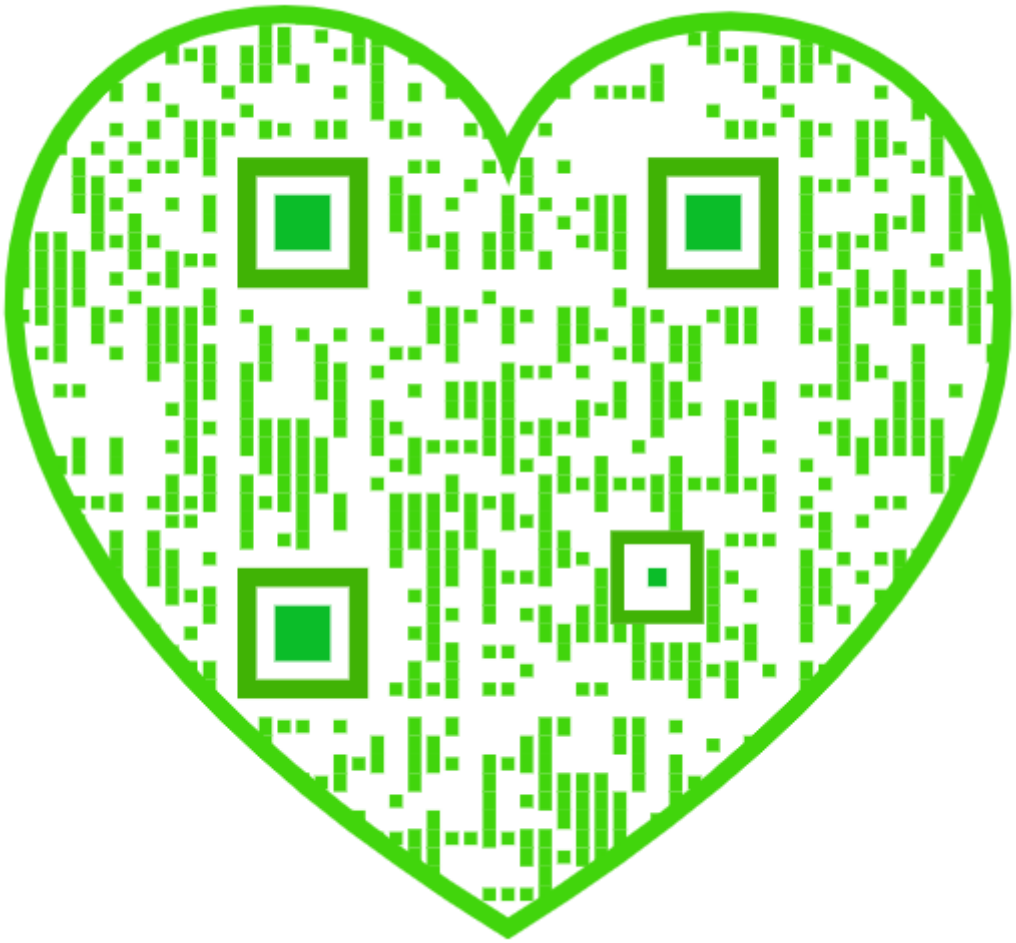

DE GESTOLEN KERSEN.

Second Prix

de la

Troisième Classe

à B. Leenderts

de son amie

T D ten Ca

Dokum le 27 Juin 1865

DE GESTOLEN KERSEN.

EEN TOONEELSPEL VOOR JONGE LIEDEN

DOOR

M. VAN HEIJNINGEN BOSCH.

OP NIEUW UITGEGEVEN EN VERMEERDERD MET EENIGE VERHALEN EN RIJMEN

DOOR

J. J. A. GOEVERNEUR.

Met vier gekleurde platen.

TE GRONINGEN, BIJ
R. J. SCHIERBEEK.

BIBLIOTHEEK EN LEESZALEN
DER GEMEENTE ROTTERDAM

B1000 813 061 0

pogo 517 156

Informatiecentrum Jeugdlectuur
Gemeente Bibliotheek Rotterdam

42-91

VOORBERIGT.

Toen onze tot hiertoe in zijn proza althans misschien nog onovertroffen kinderschrijver M. VAN HEIJNINGEN BOSCH, *wiens „*Kleinen Kindervriend,*" „*Moeder ANNA*" *en „*Vader JAKOB*" zijn naam nog voortdurend bij onze jeugd in aandenken houden, in Mei* 1804 *het hier volgend kleine tooneelspel „*De gestolen kersen*" uitgaf, schreef hij in zijn voorberigt:*

„Hoe men ..... over dit stuk denken moge, hiervan ben ik nogtans zeker, dat deze geschiedenis, om 't even of zij ten tooneele gevoerd of slechts gelezen worde, geenerlei driften en hartstogten bij de jeugd zal opwekken, die nog een tijdlang hadden moeten sluimeren; haar niet met ondeugden, ontwerpen van list en bedrog, of dubbelzinnigheden zal bekend maken, die zij nog niet had moeten kennen; en haar evenmin achtenswaardige personen, heilige zaken in een verachtelijk of bespottelijk daglicht zal voorstellen — gelijk NIEMEYER *te regt aanmerkt, dat maar al te dikwijls geschiedt; — maar dat dezelve integendeel genoeg zal kunnen bijdra-*

gen, om ten allen tijde, al is het dan ook maar als een leesboekje, de uitgave waardig te blijven." —

Niet alleen volgens mijn inzigt, maar ook naar dat van een algemeen bekend, ervaren opvoedkundige, dien ik raadpleegde, is deze verklaring ten volle waarheid, en ik nam dus volgaarne het voorstel van den tegenwoordigen bezitter der copie, den boekverkooper SCHIERBEEK, *aan, om het onverdiender wijze in vergetelheid geraakte werkje naar onze spelling over te schrijven en op nieuw aan onze jeugd aan te bieden. De eenige geringe wijziging, die ik mij veroorloofde, is in het tooneel van de ontdekking des diefstals door middel van den boom, die mij door den Schrijver-zelf in zijne voorrede eenigermate werd ingegeven en welke ik vertrouw, dat de geachte man, kon hij er kennis van dragen, niet afkeuren zou.*

Voor de kleine verhalen en rijmen, voor een deel naar vreemde schrijvers bewerkt, welke ik op verzoek des uitgevers tot toegift leverde, roep ik te meer de toegevendheid in, nu zij onder geleide van zulk een voorganger verschijnen.

Julij 1853. J. J. A. G.

INHOUD.

De gestolen kersen, een tooneelspel. .	bladz.	1.
De jonge zeeman.	„	56.
De knoop, eene ware geschiedenis. . .	„	58.
Frisch vooruit maar!	„	72.
Het kanapé kussen.	„	83.
De kleine landverhuizer.	„	90.
De reizende prentenkoopman.	„	100.
De betaalde schuld. Een duitsch volksprookje.	„	106.
De gierige hamster. Eene fabel. . . .	„	118.

DE
GESTOLEN KERSEN.

Tooneelspel in drie Bedrijven.

VERTOONERS:

De Heer GROEN.
Mevrouw GROEN.
FRANS, oud dertien jaren,
GERARD, oud twaalf jaren,
HENDRIK, oud tien jaren,
DOORTJE, oud negen jaren,
} hunne Kinderen.
HYZOP, een oude Huisknecht.
ANNA, de Kindermeid (*zwijgende*).

Het tooneel is op 't land.

EERSTE BEDRIJF.

EENE KINDERKAMER. — OP DE TAFEL EN STOELEN LIGGEN EENIGE BOEKEN EN PRENTEN.

Eerste Tooneel.

Frans en Gerard.

(*Zij zitten midden op den vloer en eten kersen uit een mandje, dat tusschen hen instaat*).

Frans.

Lekkere kersjes!

Gerard.

(*Hij neemt een paar kersen op en bekijkt ze, eer hij ze in den mond steekt*).

Wat zijn ze zwart!

Frans.

't Is net, of er suiker in is. Willen we om de laatste kers eten?

Gerard.

Hoe zoo om de laatste kers?

Frans.

Elk neemt dan, beurt om beurt, eene kers uit het mandje, en die dan eindelijk de allerlaatste krijgt, moet morgen 't mandje weer vol plukken.

Gerard.

Daar heb ik niet tegen.

(*Zij eten eenige oogenblikken in stilte voort*).

Gerard.

Één ding is toch maar jammer.

Frans.

En dat is?

Gerard.

Dat ze gestolen zijn, en dat nog wel van moeders boompje.

Frans.

Loop! Is 't anders niet?

Gerard.

Maar als 't eens uitkwam, — hoe dan?

Frans.

't Kan niet uitkomen. Geen mensch heeft het immers gezien.

Gerard.

Maar hebt gij wel goed toegekeken?

Frans.

Of ik goed toegekeken heb? Dat denk ik! Hein was met Anna naar den Dominé; Doortje zat bij moeder een zakdoek te zoomen; vader was juist bezig met uwe teekeningen na te zien, en hebt ge gemerkt, dat een van allen er aan gedacht heeft, om mij na te kijken, toen ik naar den tuin liep,

om, zoo als 'k zeî, voor moeder wat bloemen te plukken?

Gerard.

Neen; maar Hyzop?

Frans.

O, die oude brombeer was net achter in den stal, om de paarden te voêren.

Gerard.

Maar als eens hier of daar iemand u beloerd heeft?

Frans.

En wie zou dat dan wezen? Kom, broêr, zet je die gekke gedachten maar uit het hoofd; geen sterveling weet er van. — Nu, zoo als gezegd is: die de laatste kers krijgt, moet morgen 't mandje weer vol plukken.

Gerard.

(*Hij kijkt verschrikt achterom, naar den kant van de deur*).

Pst!.... Luister eens! — Komt daar niet iemand aan?

(*Terwijl* Gerard *omziet, kaapt* Frans *ongemerkt eene kers uit het mandje*).

Frans.

Verbeelding! — Eet maar! (*Hij schuift* Gerard *eene kers toe.*) Die is voor u. (*Hij krijgt er zelf ook eene.*) Deze is voor mij, en die.... (*Hij keert*

het mandje om en werpt, luid lagchend, Gerard *de laatste kers toe.*) — Ha-ha-ha! gij moet morgen in den kersenboom, broêrlief!

(*Men hoort iemand aankomen.* Gerard *schrikt en springt schielijk op;* Frans *volgt hem*).

Gerard.

Maar nu komt er toch zeker iemand aan. 't Is vader geloof ik! Gaauw met die steenen en steeltjes weg! (*Hij doet alles haastig in het mandje.*)

Frans.

(*Hij rukt* Gerard *het mandje uit de hand en verbergt dat onder de tafel.*)

Wacht!.... nu gaauw aan 't leeren, net alsof er niets gebeurd was. (*Hij grijpt een boek van een van de stoelen op, gaat er meê bij de tafel zitten en doet, of hij druk bezig was met het leeren van zijne les.*)

Gerard,

(*die zich op dezelfde wijze tegen hem over neerzet.*)

Foei! 't is toch niet goed, dat men zoo kwaad doet. — Het hart slaat mij als een hamer.

Tweede Tooneel.

Frans, Gerard en Hyzop.

Frans.

(*Terwijl* Hyzop *'t hoofd eventjes binnen de kamerdeur steekt.*)

Wat komt gij hier doen, oude bok? (*Bij zichzelf:*)

De berg, die baarde met gedruisch;
Wat kwam er uit? — Een kleine muis!

Ha-ha-ha!

Hyzop.

(*Met eene gemaakte vriendelijkheid en met een stuk koek in de hand.*)

Ik kom mijn besten jongen heer hier een stuk koek brengen.

Frans.

(*Hij loopt verheugd op* Hyzop *toe en houdt beide handen op*).

O, mijn allerbeste Hyzop!

Hyzop.

(*De hand schielijk terugtrekkende*).

Halt! u niet. — Nu ben ik de allerbeste Hyzop, en zoo even was ik..... een oude bok! (*Dreigend*). Wacht maar, jongetje! haast is de kerfstok vol. Als uw vader wist, hoe gij mij.... maar ik mag dien goeden man geen ergernis aandoen.

Frans.

(*Hij gaat weer zitten.*)

Weet ge niets anders te zeggen? Dan hebt ge permissie, om weer regtsomkeert te maken, mosjeu Hyzop!

Hyzop.

(*Zich tot* Gerard *rigtende, zonder* Frans *verder aan te zien*).

Daar, Gerard, hebt gij den koek. Maar in mijne presentie opeten! (*Op* Frans *wijzende.*) Die onbeleefde knaap zal er geen zier van hebben.

Gerard.

(*Zich buigende.*)

'k Dank u wel, goede Hyzop!

Hyzop.

Nu mijne boodschap! — Uw vader laat u beiden verzoeken, om precies te vijf uren bij hem in de eetkamer te komen.

Frans (*haastig.*)

Wat zal dat beduiden?

Hyzop.

Die een kwaad geweten heeft, zegt altijd tot zichzelf: „dat raakt mij!"

(*Hij ziet* Frans *dreigend aan, en gaat af.*)

Derde Tooneel.

Frans en Gerard.

Gerard.

Foei, Frans! gij behandelt dien ouden braven man ook al te hondsch.

Frans.

't Is een oude knorrepot.

Gerard.

Vader zegt: „men moet met oude menschen ge-

duld hebben." Hij is eerlijk en trouw, en meent het goed met ons. Als vader de helft wist, zou het leelijk met u afloopen.

Frans.

Laat ons daar nu maar een speldje bij steken! Wat dunkt u, Gerard, waarom zouden wij bij vader moeten komen?

Gerard.

Misschien is het ontdekt van de kersen. O, dan schaam ik mij dood. Die kersen, die kersen! Had ik er maar niet van gegeten!

Frans.

Wees maar niet ongerust!

Gerard.

Weet ge nog wel, wat in ons verzenboekje staat?

Alles, wat op aard geschiedt,
Denk, mijn kind! dat God het ziet,
En het kwaad, schoon niemand 't zag,
Eens zal brengen aan den dag.

Ik vrees! Ik vrees!

Frans (*onverschillig.*)

Ik niet! — Is 't ook uitgekomen, wie 't konijn van onze melkboerin heeft doodgeslagen?

Gerard (*rillende.*)

Och, spreek mij dáár niet van! Dat doode konijn staat mij nog altijd voor oogen. O, die daad zal mij mijn leven lang rouwen (*Men hoort eene pendule*

spelen. Gerard *slaat zijn boek toe en staat op.*) Daar speelt het kwartier vóór vieren. Kom, Frans, 't is schooltijd. Vader wil, dat wij op den tijd passen. (*Gaat af.*)

Frans.

Ga gij maar; ik kom u terstond na.

Vierde Tooneel.

Frans (*alleen.*)

(*Hij loopt onrustig heen en weder, en ziet gedurig naar de deur. Soms staat hij eens stil en luistert, of er ook iemand aankomt.*)

Tegen vijf uur precies bij vader in de eetkamer?... 't Gaat van zijn leven niet goed. — Wat ben ik benaauwd! — Het is net, of ik gejaagd word. — Frans! Frans! als 't eens ontdekt was! Vader is zóó goed; maar... ook zóó streng! — Hyzop had wel gelijk: die een kwaad geweten heeft, zegt altijd tot zichzelf: „Dat raakt u — gij zijt de man!" (*Bedroefd.*) Men is toch niet gelukkig, als men kwaad doet. Ach, dat heb ik al zoo dikwijls ondervonden, en toch doe ik het telkens weêr. (*Stilte.*) Wat klopt mij 't hart!.... (*Hij legt de hand op de linkerborst.*) Klok-klok-klok! — 't Is, of mij de beenen knikken. — — (*Moedig.*) Maar hoe kan ik toch ook zoo gek wezen? Niemand heeft het im-

mers gezien? Ontkennen is zeker maar 't best. Als Gerard mij slechts niet verklapt! — Schoon . . . mijn Neen is immers even goed, als zijn Ja. Kom aan! nu maar met frisschen moed naar beneden.

(*Onder de laatste woorden begint eene vrouwelijke stem achter de schermen op zachten, maar indrukwekkenden toon te zingen:*)

Alles, wat op aard geschiedt,
Denk, mijn kind! dat God het ziet,
En het kwaad, schoon niemand 't zag,
Eens zal brengen aan den dag.

Frans.

(*Bij 't begin van 't gezang ontsteld.*)

Wat is dat? — (*Hij blijft luisterend staan, en houdt den adem in. Van tijd tot tijd neemt zijne ontroering toe. 't Gezang houdt op. Weemoedig:*) Ach God! — (*Zigtbaar aangedaan gaat hij af.*)

TWEEDE BEDRIJF.

DE EETKAMER. — AAN DE EENE ZIJDE EENE TAFEL; AAN DE ANDERE ZIET MEN EEN VENSTER.

Eerste Tooneel.

Hyzop.

(*Hij treedt binnen met een schotel vol kersen, dien hij midden op de tafel zet.*)

Zie zoo! (*Als tot de kersen sprekende:*) Gij hier, en ik . . . stil! (*Hij dekt er een' witten doek over.*) Er mogten eens kapers op de kust komen. (*Hij zwijgt eenige oogenblikken; hierop vervolgt hij, terwijl hij eenige stoelen om de tafel zet:*) De Hemel geve, dat de knaap tot inkeer kome! Ging nu de zoon tot den vader, en zeide: „Vader, ik heb verkeerd gedaan; vergeef het mij!" — ach, de goede vader vergaf het hem uit den grond van zijn hart. — — Zoo zijn de ouders! Dat de kinderen soms gestraft moeten worden, is hunne eigene schuld. Het ouderhart doet niets liever, dan vergeven. Maar die niet hooren wil, moet voelen; daar zit niet anders op. (*Gaat af.*)

Tweede Tooneel.

Doortje (*alleen.*)

(*Zij ziet, bij 't inkomen, vergenoegd in 't rond.*)

Ik de eerste? — Maar 't schijnt wel, dat hier gezelschap verwacht wordt. (*Zij gaat naar de tafel en steekt de hand uit naar den doek, die over de kersen ligt.*) Wat mag daar wel onder zijn? (*Ze trekt de hand schielijk weer terug.*) Neen, foei, niet nieuwsgierig! „Nieuwsgierigheid is eene leelijke ondeugd," zegt moeder; en moeder heeft vast gelijk. — Die goede moeder! Zij wil ons zeker eens verrassen! Wat is zij goed, en vader ook! (*Men hoort iemand, al zingend, aankomen.*) Daar komt onze Hein aan; dien zal ik eens hebben! (*Zij haalt haar' zakdoek uit, draait hem eenige keeren om, slaat dan de tippen tot elkander en verbergt zich vervolgens achter de deur.*)

Derde Tooneel.

Doortje en Hendrik.

(*De laatste komt huppelend en zingend binnen.*)

Hendrik.

Pret, pret, altijd pret!
Lagchen, zingen, dartlen, springen —
Pret, pret, altijd....

(*Hij houdt eensklaps met zingen op, en ziet naar de tafel.*) Maar, wat zal dat hier wezen? Kindervisite? (*Hij knipt op duim en vinger, en draait eenige malen op den hiel in 't ronde.*) Victoria! kindervisite! (*Klapt verheugd in de handen.*) Dat 's goed! Dat 's goed! (*Nu treedt hij nader bij de tafel, ligt den doek een weinigje op, en neemt een paar kersen van den schotel. Intusschen komt* Doortje *op hare teenen aansluipen, en plaatst zich ongemerkt achter hem.*) Ha, dat smaakt naar meer! (*Hij tast andermaal naar den schotel.*)

Doortje.

(*Met eene forsche stem, terwijl zij* Hendrik *met den zakdoek om de ooren slaat, waarna zij weêr achter de deur springt:*)

Wat doet ge daar, deugniet?

Hendrik.

(*Verschrikt achteruit springende.*) Va... der!.... ik... (*Hij krijgt* Doortje *in het oog.*) Ei, heb ik u daar, kleine plaaggeest? Dat zal ik u betaald zetten! (*Hij schiet op het meisje toe, dat lagchend de vlugt neemt. Terwijl zij, elk aan eene zijde van de tafel, elkaâr zoo trachten te vangen en te ontwijken, roept* Doortje *gedurig:* „Ach neen, Hein! laat het... zult gij het laten, Hein!" (*Onderwijl slaat de huisklok vijf uur. De deur gaat open.*)

Vierde Tooneel.

Doortje, Hendrik, de Heer Groen, Mevrouw Groen, en later Gerard.

De Heer Groen (*bij 't inkomen.*)

Wat is dat voor leven en geweld hier, jonge lui?

Doortje.

Ach, lieve vader! (*Op* Hendrik *wijzende.*) Die wildzang is weer heelemaal de baas.

Hendrik.

Ja, waarom deedt ge 't ook?

Mevrouw Groen.

Heeft ze u al weer geplaagd, Hein? 't Is eene ondeugende meid, niet waar?

Hendrik.

Ja, ik zal 't vader en moeder vertellen. Ik kwam hier in de kamer, en meende; dat we kindervisite zouden hebben. En toen... en toen...

Doortje.

(*Zijne stem nabootsende.*)

„Victoria! Kindervisite!".... en toen.... en toen.... zal ik 't maar zeggen, Hein?

Hendrik.

Neen; dat wil ik zelf. — En toen kreeg ik zulk een zin aan die mooije roode kersjes (*naar de tafel wijzende*), die dáár staan; en (*half stotterend*) toen...

sprong die wilde meid voor den dag, en maakte mij zoo verschrikt, lieve vader!

Doortje.

Ja, omdat monsjeu Hendrik zoo nieuwsgierig was, en zoo mooi aan 't snoepen wou gaan.

(Gerard *komt langzaam binnen.*)

De Heer Groen.

Verschrikt maken deugt niet; maar nieuwsgierig zijn en snoepen deugt nog minder.

Doortje.

(*Spotachtig tot* Hendrik.) Hm! hm! (*Zij sliept hem uit.*)

De Heer Groen (*glimlagchend tot zijne vrouw:*)

Wat straf moeten Hendrik en Doortje nu hebben, moeder?

Mevrouw Groen.

Laat ieder een toepasselijk versje opzeggen, en dan hand aan hand bij vader gaan en beloven, dat zij hem altijd liefhebben zullen en gehoorzaam zijn.

Doortje en Hendrik (*tegelijk.*)

Eene ligte straf!

Doortje (*verheugd*).

Ik weet al een versje; maar gij eerst, Hein! gij zijt de oudste.

Hendrik (*zingende*).

Pret, pret, altijd pret!
Lagchen, zingen, dartlen, springen, ..

Doortje.

Daar is die weer met zijn „pret en altijd pret!"

De Heer Groen.

Maar is dat nu toepasselijk op uwe nieuwsgierigheid en op uw snoeplust, kleine guit?

Hendrik.

Ach, lieve vader! ik ben zoo blij, ô zoo blij! Vader is zoo goed, en moeder is ook zoo goed. 'k Wil voortaan niet meer nieuwsgierig wezen, en ook niet snoepen.

Mevrouw Groen.

Een kleine straf moet ge toch hebben, Hein! (*Zij trekt hem al spelend bij het haar, en kust hem vervolgens.*)

Doortje.

Ik weet een mooi versje op mijn verschrikt maken, lieve moeder!

Mevrouw Groen.

Laat eens hooren, kind!

Doortje.

Elkaâr verschrikt te maken,
Dat zijn maar slechte zaken;
Daardoor werd menig voor altijd
Zijn welstand en gezondheid kwijt.

Mevrouw Groen.

Zeer goed!

Doortje.

(*Zij snelt naar* Hendrik, *vat hem om den hals, zoent hem en brengt hem bij den Heer* Groen).

Lieve vader! we willen u altijd liefhebben.

Hendrik.

En gehoorzaam zijn; ô ja, dat willen wij.

Gerard.

(*Nadat hij nu en dan teekens van heimelijke onrust heeft gegeven, komt hij thans schielijk bij zijn vader loopen, en wil hem omhelzen*).

Vader!

De Heer Groen.

Gij ook, mijn zoon? gij wilt vader en moeder ook altijd liefhebben en gehoorzaam zijn? (*Hij ziet* Gerard *stijf in het gezigt, terwijl deze begint te schreijen.*) Maar — wat zie ik?... Tranen?...

Gerard (*smeekend*).

Ach, lieve vader! ik heb kwaad gedaan. Vergiffenis, lieve vader!

De Heer Groen.

Wat kwaad hebt gij dan gedaan, mijn jongen?

Gerard.

O, ik durf het niet zeggen, — ik durf het niet zeggen!

Mevrouw Groen.

Die schuld bekent, is vergiffenis waardig.

De Heer Groen.

Welaan, ik wil u thans niet beschaamd maken, Gerard! Ik begeer deze reis niet te weten, wat gij misdaan hebt. Ga heen, en maak uwe schuld door eene brave daad weêr goed. (*Hij kust hem.*) Ik vergeef u, mijn jongen!

(Gerard *snelt zonder iets te zeggen naar zijne moeder, en omhelst haar al schreijend.*)

Doortje (*meelijdig*).

Schrei nu niet meer, broerlief. Vader en moeder hebben 't u immers vergeven.

Hendrik.

(Gerard *bij den arm grijpende.*)

Victoria, jongen! Vader en moeder hebben 't u vergeven. Nu niet meer schreijen! Beter maken, dat is het beste berouw; niet waar, lieve vader? (*Hij ziet door 't venster.*) Daar komt een arme oude man aan! (*Hij trekt* Gerard *met zich naar de deur.*) Kom, lieve broeder, maak aan hem uwe schuld maar weêr goed. (*Zij vertrekken beiden.*)

Doortje.

(*Tot Mevrouw* Groen, *terwijl zij naar de deur wijst.*)

Mag ik ook, lieve moeder?

(*Mevrouw* Groen *knikt haar vriendelijk* Ja *toe; waarop het meisje vrolijk naar buiten huppelt.*)

Vijfde Tooneel.

De Heer Groen en Mevrouw Groen.

De Heer Groen.

Hebt gij gemerkt, lieve! wat onzen Gerard schortte?

Mevrouw Groen.

Ik geloof ja. Heeft hij 't zelf niet gedaan, dan heeft hij er ten minste van geweten.

De Heer Groen.

Zelf gedaan heeft hij 't niet; maar er van geweten, ja, dat heeft hij. Ook heeft hij den geroofden buit mede opgepeuzeld.

Mevrouw Groen.

Weet gij dat met volkomen zekerheid?

De Heer Groen.

Ik ben er zelf heimelijk ooggetuige van geweest.

Mevrouw Groen.

De jongen heeft anders een goed hart.

De Heer Groen.

Daarom heb ik hem ditmaal ook gespaard.

Mevrouw Groen.

Konden wij datzelfde ook van onzen Frans zeggen!

De Heer Groen.

Wees gerust, lieve! Zijn gedrag, toen hij meen-

de alleen te zijn, en de indruk, dien het onverwachte gezang van onze Anna op hem maakte, hebben mij goeden moed gegeven. Schoon hij als kind bij zijne goede, zwakke grootmoeder wat veel verwaarloosd werd, — in den grond bedorven is hij nog niet. Mij dunkt, wij maken nog eens een goed, braaf mensch van hem. Evenwel moet hij wat gevoeliger worden aangetast, dan Gerard.

Mevrouw Groen.

Ik hoop het beste. — Schoon (*Zij treedt op haar' man toe, legt hem de eene hand op den schouder, en ziet hem vriendelijk aan.*) laat uwe hand niet te zwaar vallen, vader!

Kastij met medelijden,
Gelijk een Vader doet!

De Heer Groen.

Heb geen zorg, mijn kind! (*Met nadruk.*) Ben ik zijn vader niet?... Misdrijven van dezen aard moeten in hunne beginsels ten strengste worden tegengegaan. En juist dáárom zal ik die ten strengste ook bij mijne kinderen zoeken tegen te gaan, omdat ik hun vader ben. Ten genen dage zal hij van deze hand teruggevorderd worden. (*Met grooten ernst, terwijl hij zijne vrouw de hand drukt, en naar den hemel wijst.*) Dat is een krachtig woord, mijne lieve Maria!

Mevrouw Groen.

O, vergeef mij, beste man! Ik ben slechts eene zwakke vrouw en... ik ben moeder! (*Eenig stilzwijgen, terwijl zij zich met haren zakdoek de oogen afwischt.*) Hebt gij Hyzop reeds besteld?

De Heer Groen.

Alles is in orde. (*Men hoort de kinderen door den gang aankomen.*) Daar zijn onze jonge lui al weêr. Wees bedaard, beste!

(*Mevrouw Groen begeeft zich naar een' hoek van de kamer, om hare tranen voor de kinderen te verbergen.*)

Zesde Tooneel.

De Heer Groen, Mevrouw Groen, en al de vier kinderen.

(Doortje, Hendrik *en* Gerard *komen hand in hand binnen:* Gerard *in 't midden.* Frans *komt langzaam achteraan en blijft, met den hoed in de oogen gedrukt, van verre staan.*)

Hendrik.

(*Met hartelijke blijdschap.*)

Vader! Moeder! (*Op* Gerard *wijzende.*) Hij heeft zich braaf gehouden, en daardoor zijne schuld weêr goed gemaakt.

Doortje.

Die goede oude stumper! Wat was hij blij! Hij had den ganschen dag nog niet gegeten, zei hij ons. Nu kan hij brood koopen. — Die goede broêr Gerard!

Gerard.

Houd u toch stil, Doortje! Ik deed mijn pligt; anders niets. (*Op vader en moeder toesnellend.*) Lieve vader! lieve moeder! Ik zal zoeken te zorgen, dat ik nooit kwaad meer doe. (*Bij het terugkeeren werpt hij een blik op* Frans, *die hem dreigend met de vuist toeschudt.*)

De Heer Groen.

Houd uw woord, Gerard! — — Lieve kinderen! wist gij, hoe smartelijk het uw vader en moeder valt, dat zij u soms straffen moeten, nooit zoudt gij hun ongehoorzaam zijn. (*Na eenig zwijgen.*) Maar wat schort onzen Frans? Hoe staat die daar zoo alleen?

Frans.

Met een gedwongen lachje, terwijl hij wat nader treedt.)

Mij? — Niets, vader! — Ik ben vrolijk en vergenoegd.

Doortje.

(*Zij sluipt achter* Frans *om en ligt hem schielijk den hoed af, dien zij, onder het maken van eene spotachtige buiging voor hem, op een' stoel nederlegt.*)

Uwe dienaresse, mijnheer Frans!

De Heer Groen.

Ik wenschte wel, dat ik ook kon zeggen: „Ik ben vrolijk en vergenoegd," — maar uw vader is dat thans niet, lieve kinderen!

Hendrik.

Vader niet vrolijk? Dan mag ik ook niet vrolijk wezen. (*Hij werpt zich mistroostig op een stoel in een hoek van de kamer en blijft daar eenige oogenblikken zitten.*)

Doortje.

Och, lieve vader, wij allen zullen zoet zijn. Niet waar, broêrs? Wees dan toch maar weer vrolijk, vader!

Mevrouw Groen.

Vader kan thans niet vrolijk zijn, kinderen! (*Weemoedig.*) Ach, en uwe moeder ook niet.

De Heer Groen.

Oordeelt zelven, kinderen! Ik zal er u de reden van vertellen. (*Allen scharen zich om hunne ouders in het rond.*) — Een schaapje had verscheiden lammeren. Zij had hare lammertjes, ô gij weet niet hoe lief. En alles, wat zij wist, dat die genoegen kon geven, liet zij hun zoo veel mogelijk toe. De lekkerste beetjes spaarde zij voor hare kindertjes, ja zij zou daar zelve geen mond aan zetten, uit vrees, dat hare kleinen ligt niet genoeg kregen.

Nu gebeurde 't ook eens, dat het schaapje in een hoek van de weide een weinig klaver vond, die zeer lekker was. Als die klaver daar nog wat blijft staan, dacht zij, zal ze overheerlijk worden, en dan wil ik mijne kleinen er eens kostelijk op vergasten, als al de andere klaver op is. Zoo zeî ze dan tot hare lammertjes: „Van alles, wat ge hier vindt, moogt gij eten, zoo veel u lust; maar van dat gindsche klaverveldje mag niemand een blaadje afnemen. Dat zal moeders klaverveldje heeten. Gij hebt er toch niet tegen, moeder dat kleine hoekje lands af te staan?"

„O neen," blaatten alle lammertjes, „ô neen, lieve moeder! Niemand van ons zal daar een enkel blaadje afnemen."

Toen nu de lammertjes de geheele weide hadden kaal gevreten, en er buiten hun moeders klaverveldje niets meer te zien viel, — toen dacht het goede oude schaapje: Nu zal ik mijne kleintjes nog eens aangenaam verrassen! — Hierop huppelde zij naar haar klaverveldje, met voornemen, om er vervolgens hare kindertjes ook bij te roepen, en dan nog eens gezamenlijk een lekkeren maaltijd te houden. De arme moeder mogt die vreugde echter niet genieten. Een van hare lammertjes, die zij zoo lief had en die zij meende, dat haar ook zoo lief hadden, had even te

voren moeders klaverveldje bijna geheel en al afgevreten. Had het kunnen schreijen, 't goede schaap, 't had dan zekerlijk nu geschreid, zóó spijtig was het hierover. „Niet, dat die weinige klaver weg is, doet mij zoo'n verdriet", zuchtte zij; „maar dat ik nu zien moet, hoe weinig mijne kindertjes voor mij over hebben!" Zoo blaatte zij en jammerde bitterlijk. (*Na eenig zwijgen met nadruk.*) Ziet, lieve kinderen, dáárom, omdat het schaapje zoo goed, en haar lammetje zoo boos was, dáárom kan vader thans ook niet blij en vrolijk wezen.

Doortje.

Foei, dat was een leelijk lam! Dat moest vader wegdoen, dat ondeugende lam.

Gerard en Hendrik.

Waar is dat lam, lieve vader?

De Heer Groen (*Met grooten ernst.*)

Dat booze lam is hier onder u, mijne kinderen! (*Stilte; algemeene verwondering en verslagenheid.*)

Allen.

Onder ons? — Hier onder ons? — Hoe kan dat mogelijk wezen? (*Een verward gemompel. De een ziet den ander aan.* Frans *wordt kennelijk zeer onrustig.*)

Mevrouw Groen (*ter zijde.*)

Ach, ware het al voorbij, dit pijnlijk oogenblik!

(*Zij wischt zich de oogen uit, en gaat af, doch treedt reeds na korte oogenblikken weder op.*)

De Heer Groen.

Het goede schaapje, dat ik bedoelde, was uwe moeder. Gij, Hendrik, Doortje, Gerard en Frans, zijt hare lammeren. Met dat klaverveldje meende ik moeders kersenboompje. Nu zult gij mij denkelijk beter begrijpen? (*Stilte.* Gerard *slaat nu en dan een veelbeduidend oog op* Frans, *wiens innerlijke onrust ieder oogenblik zigtbaarder wordt.*) Gij weet, kinderen, toen de kersenboomen bloeiden, ging moeder met u allen in den tuin. „Komt," zeî ze u, „zoekt nu ieder een boompje uit! Wat elk voor zich kiest, zal 't zijne wezen." Ieder koost gij er een. Ook uwe moeder nam 't hare, toen gij allen uwe keus hadt gedaan. En gij beloofdet haar, dat gij zonder hare toestemming geen ééne enkele kers van haar boompje zoudt afplukken. — De kersjes werden rood. Ieder at de zijne op of deelde ze met zijne speelgenootjes. Moeder alleen liet de hare er aan zitten. Gisteren avond zat het boompje nog half vol. — „Nu wil ik morgen," zeide moeder mij, „met onze kinderen onder mijn kersenboompje in het gras gaan zitten en hen nog voor het laatst eens onthalen op de zoete vrucht. Dat zal een heel feest zijn!" Met dit voornemen gingen vader en moeder

van middag naar den boom toe, om er nog eens naar te kijken. En ziet! wat vinden wij daar? Rondom den boom was de grond met afgevallen takjes en bladeren bezaaid, en de fleurige boom, van zijne schoonste vruchten beroofd, liet zijn geschonden takken ter aarde hangen, alsof hij zelf treurig was, dat hij zoo schandelijk was geplunderd. (*Hij gaat naar de tafel en neemt den doek van de kersen af.*) Dat dáár staat is alles, wat er van overbleef.

Hendrik (*Met vuur.*)

Vader, als ik het gedaan heb, dan begeer ik nooit weer een vrolijk...,

De Heer Groen.

Stil, Hendrik, met zulke woorden! Die ligt zweert, die liegt ligt.

Frans.

(*Haar in de rede vallende.*)

Oho! wie dàt gedaan heeft, is gemakkelijk te raden. Toen ik van morgen in den tuin kwam, vloog er een heele troep vogels uit moeders boompje op, en Anna en Hyzop — nu.... ik zeg niet meer.

De Heer Groen.

(Frans *scherp aanziende.*)

Neen, Frans! de dief is in ons midden. Geen vogels hebben 't gedaan; ook onze Anna of Hyzop niet. Een onzer eigen kinderen is de schul-

dige man. (*Hij zwijgt eenige oogenblikken, waarna hij op een zachten toon vervolgt:*) Wel nu, kinderen! zult gij nu voor uw vader, die u zoo teeder bemint, verbergen, wie hem zoo schandelijk bedrogen heeft?... (*Met eene aandoenlijke onverschilligheid, terwijl hij zijne vrouw bij den arm neemt en haar de kamer wil uitleiden:*) Kom, moeder, laat ons maar heen gaan! Onze kinderen hebben ons toch niet langer lief.

(Doortje *schiet luid schreijend toe en houdt hare ouders bij de kleêren vast.* Hendrik *plaatst zich voor de deur, als om hun 't heengaan te beletten.* Gerard *doet pogingen, om* Frans *naar vader en moeder heen te trekken, opdat hij schuld zou bekennen; doch* Frans *worstelt tegen.*)

Doortje.

Och, blijft toch, blijft toch!

Gerard.

Lieve vader! lieve beste moeder! blijft toch hier!

Hendrik (*stout.*)

Niemand er uit, zoo lang de dader niet ontdekt is.

Frans.

(*Met eene gemaakte gerustheid.*)

Regt zoo, Hein! (*Ter zijde.*) o Hemel! wat zal er van mij worden?

Doortje.

Och, vader! ik heb het immers heusch niet gedaan. Neen, moederlief! ik durf er wel zeker op zeggen! Waarlijk, ik heb er geen part of deel aan.

Gerard (*Ter zijde*).

Arme vader! ik wilde 't u wel zeggen, dorst ik maar Frans! Frans! had ik niet naar u geluisterd!

(*Mevrouw* Groen *keert zich om, haar gezigt in haar zakdoek verbergende. De Heer* Groen *wandelt stilzwijgend over het tooneel, terwijl hij* Frans *aanhoudend van ter zijde gadeslaat*).

Frans (*Heimelijk*).

Zal ik het maar zeggen? — Zeggen?.... Dan durf ik de oogen nooit weer opslaan. — Neen, ik zeg het niet. Niemand kan 't mij bewijzen. (*Hardop en stout tegen* Hendrik, *die hem scherp in de oogen ziet*). Ge behoeft me zoo niet aan te kijken! Ik heb het toch niet gedaan.

Hendrik.

Dan mag de lieve tijd weten, wie 't gedaan heeft! — Steek uwe tong dan eens uit, als ge durft, of die ook rood is? (*Hij steekt zelf zijne tong uit en toont die aan* Frans). Kijk de mijne! Ze is zuiver en blank, als mijn geweten.

Frans.

(*Zich haastig van hem afwendende.*)

Gij zijt een gek! (*Hij gaat in een hoekje en tracht met de nagels de tong af te krabben.*)

De Heer Groen.

Ik zie wel, gij hebt vader en moeder niet langer lief. (*Met eene gemaakte onverschilligheid.*) Heel goed! Vader en moeder willen u ook niet langer lief hebben. (*Ernstig*) Hoort gij wel, kinderen? Vergeten zal uw vader u; uwe moeder zal u niet langer beminnen. (*Met aandoening.*) Arme vader! arme moeder!

(*De kinderen schreijen in stilte.* Frans *wrijft ook soms eens in de oogen.* Mevrouw Groen *gaat met den zakdoek voor het gezigt haastig van het tooneel.*)

Frans.

(*Zich heimelijk met de vuist voor 't hoofd slaande.*) Ach, dat ik het maar nooit gedaan had!

De Heer Groen. (*Met bedaardheid.*)

De dief moet toch voor den dag, kinderen. (*Na eenig zwijgen.*) Wel aan, gaan wij over tot de laatste proef. Gij weet, de goede God hoort en ziet alles, wat er op de wereld gebeurt. Ik zal heengaan en hem bidden, dat hij mij den dader ontdekke. (*Met gestrengheid, terwijl alle kinderen rondom hem staan.*) Gij intusschen, Hendrik, Doortje, Gerard en Frans, gaat heen en onderzoekt met elkander, wie vader en moeder thans zóó veel droefheid veroorzaakt. Die openhartig schuld bekent, zal op zekere voorwaarden vergiffenis erlangen; maar die

weigert te bekennen en het op de laatste proef laat aankomen, heeft strenge straf te wachten. (*Op 't horologie ziende.*) 't Is nu half zes. Te zes uren precies moet gij allen bij moeders kersenboompjen zijn. — Vertrekt!

(*De kinderen gaan bedrukt af, waarna zij door den vader gevolgd worden.*)

DERDE BEDRIJF.

Een tuin. Aan de eene zijde zit Doortje *bij een rozenboompje met eene roos in de hand, waarop zij bedrukt neerziet. Aan de andere zijde staat een kersenboom met eene kleine heining er om toe.* Hendrik *staat, tegen eene heg leunende, niet ver van den boom, 't hoofd op de borst, de armen kruiselings over elkander, terwijl hij nu en dan eens begint te fluiten. Midden op het tooneel, een weinigje achterwaarts, ziet men een hoogen paal.*

Eerste Tooneel.

Doortje en Hendrik.

Doortje. (*De roos ontbladerende.*)

Nu zal ik haar maar verscheuren. Iederen morgen ging ik zien, of ze haast open was. Ik wou haar mijne lieve moeder op haar verjaardag geven. (*Zuchtende.*) Maar... moeder... heeft mij niet langer lief! Wat zou zij dan met mijne roos doen? (*Zij strooit de bladeren in de lucht en ziet ze treurig na.*)

Hendrik.

(*Spijtig lagchende.*)

Kindervisite! — Ja! — Hm, hm! eene mooije kindervisite! (*Met nadruk.*) Om mijne vlool dorst

ik wedden, dat ik den dader weet. (*Hij begint weer te fluiten.*)

Doortje.

Hoe kunt ge nu toch zoo vrolijk wezen, Hein?

Hendrik.

Vrolijk? Ik? — Hm, hm! (Doortje *zucht*, Hendrik *fluit op nieuw. Vervolgens schielijk.*) Zeg eens, Door! wie denkt gij, dat moeders kersen gestolen heeft?

Doortje.

„Zoo lang men 't niet met zekerheid weet," zegt vader, „mag men niemand beschuldigen."

Hendrik.

Nu, ik beschuldig ook niemand. Maar ieder heeft toch zijne gedachten.

Doortje.

Noem gij hem eerst.

Hendrik.

Neen, ik weet beter raad: niet noemen! We zullen hier elk den naam in 't zand schrijven, en dan tegen elkaar zien.

Doortje.

Goed!

(Hendrik *schrijft den naam met den vinger op den grond;* Doortje *doet het met een stokje.*)

Hendrik.

Zijt ge klaar, Door?

Doortje.

Ja.

Hendrik.

Kom gij dan nu lezen, wat ik geschreven heb; ik zal gaan zien, wat gij hebt geschreven.

(*Zij wisselen van plaats.*)

Doortje (*Lezende*).

„Frans!"

Hendrik.

Dezelfde. „Frans." — Arme jongen, ik wou voor niet nog zoo veel in uwe plaats zijn. Wat dunkt u, Doortje, zou er geen kans zijn, om 't met zekerheid te ontdekken?

Doortje.

En hem dan met vader en moeder te verzoenen? (*De schouders ophalende.*) Ik weet er niets op.

Tweede Tooneel.

Doortje, Hendrik en Gerard.

(*De laatste komt schielijk op.*)

Gerard.

Hendrik! hoor eens. (*Zij gaan met elkander in een hoekje en fluisteren daar iets. Vervolgens hardop,*

terwijl ze op Doortje *toekomen.*) Doortje, kom eens hier! — Hoor, lieve zus! weet gij wel, wie de kersen gestolen heeft? — *Ik* heb het gedaan. (Doortje *en* Hendrik *ontstellen hevig. Eenig zwijgen.*) Neen, ik moet ook niet liegen. Ik heb er wel schuld aan; maar zelf gedaan heb ik het toch niet. Geef mij de hand er op, dat gij niet klappen zult, dan zeg ik u alles. (*Beiden geven hem de regterhand.*) Gij zult niet klappen? Dat belooft ge mij?

Hendrik.

Ik beloof het u.

Doortje.

En ik.

Gerard.

Frans heeft het gedaan.

Hendrik en Doortje.

(*Bijna gelijktijdig.*)

Heb ik het niet geraden?

Gerard.

Stil! — Frans heeft ze van morgen geplukt. Tusschen elf en twaalf is het gebeurd. Gij beiden waart bij vader en moeder. Ik zou vader aan de praat houden; zoo was onze afspraak. En als er iemand in den tuin wilde gaan, zou ik hem een teeken geven, om op zijne hoede te zijn. (*Hij fluit op de vingers.*) Zóó zou ik doen.

Hendrik.

Gij waart dus de heler?

Doortje.

„De heler is zoo goed, als de steler," zegt meester.

Gerard.

Dat is ook waar, zus. — O, ik heb er ook groote schuld aan. Daarop doelde ik, toen ik zoo even aan vader zei, dat ik kwaad had gedaan.

Hendrik.

Hadt gij 't toen maar gezegd!

Gerard.

Ik wou alles zeggen; maar.... ik was bang voor Frans.

Doortje.

Vader en moeder hebben u immers vergiffenis geschonken; nu mogen we u niet langer berispen.

Hendrik.

Maar zeg mij eens, Gerard! wie kwam eigenlijk eerst op den inval, om het te doen?

Gerard.

(*Met zigtbare opregtheid.*)

Frans, — ik niet. (*De hand op de borst leggende.*) Zoo waar ik leef, ik niet. Ik heb vader slechts aan de praat gehouden, en ze mede opgegeten. Verder heb ik er niets mee te doen gehad.

Doortje.

Foei! Foei!

Hendrik.

Dat is uw geluk! — „Die eerst heeft kunnen denken: „Ik wil moeders kersen opeten," die heeft zeker" — zei Hyzop van middag — „het slechtste hart laten blijken." — (*Met grooten nadruk.*) Foei! Ik wou wel om mijn viool, dat het niet gebeurd was.

Doortje.

(*'t Hoofd schuddende, met hartelijkheid.*)

Onze lieve goede moeder! — Maar wat zegt Frans nu? Wil hij schuld bekennen?

Hendrik.

Ja, eer het te laat is. Dat zou een goed ding wezen. — Zeg, Gerard! wat wil Frans?

Gerard.

Gij kent hem wel, den stijfkop. — „Ik heb er zoo veel berouw van," zegt hij, „als ik haren op mijn hoofd heb." En ik weet ook wel, dat dat waar is. — „Maar schuld bekennen," zegt hij verder, „dat doe ik nooit." — Hij vertrouwt er op, dat niemand het gezien heeft. En ik moest beloven, hem niet te zullen verraden.

Hendrik.

Maar, wat dacht u er van, Gerard! als wij eens, zoo onder ons drieën, naar hem toegingen....

Doortje (*Hem in 't woord vallende.*)

En hem om den hals vielen en zeiden: „Lieve broeder Frans! beken toch schuld! Wij zullen voor u spreken."

Hendrik.

Wat dunkt u, Gerard?

Gerard.

Ik ga meê.

Hendrik en Doortje. (*Tegelijk.*)

Aanstonds dan!

(*Zij willen afgaan, doch op 'tzelfde oogenblik komt de Heer* Groen *binnen.*)

Derde Tooneel.

Doortje, Hendrik, Gerard en de Heer Groen.

De Heer Groen (*Liefderijk.*)

Waarheen, lieve kinderen?

Allen.

Och, lieve vader!

De Heer Groen.

Is Frans hier nog niet geweest? (*Men ziet* Frans *van verre langzaam aankomen. De vader wenkt hem.* Hendrik, Gerard *en* Doortje *zien elkaar vragend aan.*) Treed wat aan, mijn zoon! Wij wachten u reeds. Nu zijn wij allen bij elkander. — Hebt gij u bedacht, kinderen? — Zal de dader zich bekend maken? — Heeft niemand iets te zeggen? — Bedenkt u nog eens ter deeg! — Weet niemand hem? (Doortje, Hendrik en Gerard *zien verlegen nu eens hun vader, dan* Frans *en dan elkander aan.* Frans *staat te beven. Doodstille.*) Weet gij hem ook niet, Frans?

Frans. (*Al stamelend.*)

Ik.... vader!.... ik.... ik.... weet niet,... wie...

De Heer Groen (*Ernstig.*)

De boom zelf kan niet spreken, maar misschien schuilt er dan wel iemand tusschen zijne bladers, die ons zeggen kan, wie hem zoo schandelijk van zijne vruchten heeft beroofd. (Doortje, Hendrik *en* Gerard *staan vol verwachting.* Frans *slaat, geheel buiten zichzelven, de handen boven zijn hoofd zamen. De heer* Groen *treedt nader bij den boom en zegt met nadruk.*) Zeg, kan daar niemand antwoord geven, wie u, o schoone boom! van uwe vruchten heeft beroofd?

Eene zware stem.

(*Zij schijnt boven uit den boom te komen, schoon niemand tusschen de digte bladeren heen zien kan, wie eigenlijk de spreker is.*)

Zie beneden u op den grond! Daar zult

gij de voetstappen van den dief in het natte zand vinden uitgedrukt. — Ieder kind passe zijn schoen in die voetstappen! En hij, wiens schoen daarin past, die heeft dezen boom van zijne vruchten beroofd. (*Men hoort een geruisch tusschen de bladers, terwijl de takken tegen elkander slaan. Onder de laatste woorden trekt* Doortje *hare stoffen schoentjes uit; ook* Hendrik *doet dat de zijne.* Gerard *bukt zich, om hetzelfde te doen, maar bedenkt zich weder.* Frans *keert zich om en begint luid te schreijen.*

De Heer Groen.

Wel nu, gij hebt die stem gehoord! Wat zegt gij nu, mijne kinderen?

Hendrik.

Niets, vader! Daar zijn mijne schoenen.

Doortje.

En de mijne ook.

(*Terwijl dit gebeurt, keert* Frans *zich schielijk om en werpt zich aan de voeten van zijn vader neder.*)

De Heer Groen. (*Goedig.*)

Wat wilt gij, Frans?

Frans (*stamelend.*)

Ach vader!.... lieve.... beste.... dierbaarste vader! (*In snikken uitbarstend.*) Ik.... ik.... ik ben.... de dief! — Vergeving! vergeving! (*Hij*

heft de handen omhoog, om zijn' vader te grijpen, die hem zachtjes afweert. De andere kinderen werpen zich insgelijks, al schreijende, aan huns vaders voeten en roepen: „Vergiffenis! vergiffenis, lieve vader!"

Hendrik.

(*Met* Gerard *en* Doortje *weder oprijzende, trekt hij met die beiden zijne schoenen weer aan; doch* Frans *blijft onbewegelijk op den grond liggen.*)

Vergeef het hem toch, lieve vader! Hij meende 't zoo kwaad niet.

Doortje.

(*Op zeer vleijenden toon, terwijl zij den Heer* Groen *tracht te omhelzen.*)

Toe, beste vader! vergeef het hem!

De Heer Groen.

(*Zeer bewogen, terwijl hij* Frans *de hand toereikt, om hem op te helpen.*)

Sta op, Frans!"

Gerard.

Ook mijn schoen past er in. (*Schielijk.*) Neen! mijn schoen past er niet in; maar toch heb ik er schuld aan. — Goede beste vader! (*Hij werpt zich aan zijns vaders voeten en omhelst zijne knieën.*) Frans niet alleen,.... ook ik.... ook ik heb het gedaan!

De Heer Groen.

(*Tot* Frans, *terwijl hij* Gerard *doet oprijzen.*)

Wat kunt gij tot uwe verschooning inbrengen? Zie mij aan, Frans!

Frans.

(*Het hoofd afwendende en zijn vader steelswijze aanziende, terwijl hij bitter schreit en afgebroken spreekt.*)

Ach! — hoe kan ik u aanzien?.... Ach!.... Wat heb ik gedaan!.... Was ik nu maar dood! — Ik ben niet waardig te leven.

De Heer Grôen.

Spreek, mijn zoon! hoe kwaamt gij tot zulk eene misdaad? — Gij hebt misschien geen boompje voor uzelf gehad?

Frans. (*Al snikkend.*)

o Ja! o Ja!

De Heer Groen.

En 't uwe heeft misschien weinig gedragen?

Hendrik, Gerard *en* Doortje.

(*Schielijk en tegelijk.*)

Weinig.... bitter weinig, lieve vader!

(*De Heer* Groen *geeft hun een wenk, om te zwijgen.*)

Frans.

Veel.... heel veel!.... Ach!

De Heer Groen.

Wacht! — Ik kan 't mij wel voorstellen dan. —

De vogels zijn met uwe kersen weggegaan?

Frans.

Neen, neen, ook dat niet.... ook dat niet!

De Heer Groen.

Misschien hebben Gerard of Hendrik of Doortje u er dan wel van afgesnoept?

Gerard, Hendrik en Doortje.

(*Bijna allen gelijktijdig.*)

O ja, vader! o ja, dat hebben wij.

De Heer Groen.

Stil, kinderen! Ik vraag uw broeder.

Frans.

(*Hij wil zich weder aan de voeten van zijn vader werpen; doch deze houdt hem tegen.*)

Geloof hun niet, vader! Geloof hun niet! Zij hebben mij zelfs nog van de hunne meegegeven.

De Heer Groen. (*Als met verwondering.*)

Hemel, hoe is het dan mogelijk, dat gij tot dezen stap gekomen zijt? Gij hebt zelf een boompje gehad, zegt gij. Er is veel aangeweest. De vogels zijn er niet meê weggegaan. Uwe broeders en zusje hebben u nog van de hunne medegedeeld, en echter kondt gij uwe goede moeder haar weinigje nog niet laten houden!.... Foei! foei! hoe slecht! (*Met klimmende drift en aandoening.*) Het smart mij — het doet mij zeer tot in mijne ziel, dat ik zulk een zoon

heb. Stak eens uw brave grootvader, die u zoo lief had, — die zoo trotsch op u, zijn naamgenoot, was — stak die brave man uit het graf zijn hoofd eens op, en zag u hier, als zulk een armen zondaar, voor mij staan: hoe zou die goede ziel zich bedroeven! — Denk eens, hoe uw vader en moeder, uwe broeders en zusje u thans beschouwen moeten, — met welk een oog van verachting onze Anna en Hyzop op u neerzien moeten. — Het zal zekerlijk uwen meester, uwen schoolkameraden, ja het geheele dorp ter ooren komen, en wat dan? Wat zullen die dan van u zeggen? — „Zie," zullen ze zeggen, „daar gaat hij, die om een handvol kersen zijne ouders zoo veel verdriet aandeed; — daar gaat hij, die uit eene snoode hebzucht zich voor altoos als een dief, als een bedrieger heeft gebrandmerkt!" — — (*Na eenig zwijgen, bedaard.*) Met een oog vol liefde, maar met een hart vol bedrog, komt gij heden morgen bij uwe moeder en zegt nog: „Ik zal moeder een ruiker bloemen gaan halen." En wat doet gij?.... Foei!... Ik wil de schandelijke daad niet meer noemen. (*Zeer nadrukkelijk.*) Frans! Frans! waar zal het nog met u heen?.... Gij weet, wat dit voorjaar in de stad gebeurd is. De booswicht, die daar toen om huisbraak en moord gehangen is, stal eerst, toen hij nog een kleine jongen was, een speld, een naald,

een schaartje en andere kleinigheden. Onschuldige dieren te pijnigen, daarin vond hij zijn grootste genoegen. — En wat is van hem geworden?... Zie mij aan, Frans! (*Hij ligt hem het hoofd bij de kin omhoog.*) Zie mij aan, zeg ik! Wat is van hem geworden? — God! zoo ik dat nog eens in mijne kinderen moest beleven! — Een straatschender, een moordenaar, dit is van hem geworden. En tot loon zijner gruweldaden heeft hij onder beulshanden zijn schandelijk leven moeten eindigen. Toen reeds heb ik u dit alles verteld, en ik heb u allen gebeden — met tranen in de oogen heb ik u gebeden, om toch altijd eerlijk en braaf te blijven. — En gij, wat doet gij, Frans? Wat zal uit u worden?.... Een konijntje, dat u geen het minste kwaad deed — gij ziet, dat ook deze slechte daad mij bekend is — dat onnoozel diertje, misschien het eenigste pleizier van de goede vrouw, die ons zoo gulhartig op zuren room onthaalde, dat onschuldig schepsel brengt gij op de wreedste wijze om het leven. Naauwelijks is dat bloed geplengd, of dezelfde hand grijpt naar het vermaak der teederste moeder. Gij vleit haar met de tong, maar bedriegt haar met het hart. En ofschoon gij merkt, dat God, die alles, zelfs de allergeheimste dingen hoort en ziet, en de boosheid nimmer ongestraft laat, uw wangedrag ontdekken wil, —

gij echter zoekt nog even boos en halsstarrig uwe misdaad te bedekken, en houdt tot het laatste toe staande, dat u de dader niet bekend is.

(*Hij neemt* Frans *bij de hand en leidt hem naar den paal.*)

Kom hier, jongeling! en verneem uwe straf. — Gewone diefstallen straft de regter met geeseling. Toen God mij uwe misdaad liet ontdekken, zeide ik tot uwe moeder: „'t Is beter, dat zijn vader thans eene schandelijke, gevoelige straf aan hem uitoefent, dan dat naderhand des scherpregters hand dat doen moet. — Ik zal een paal nevens uw kersenboom zetten," zeide ik vervolgens; „daar zal onze Frans, wanneer hij zelf geen schuld bekent, evenals de misdadiger, die in de handen van den regter is gevallen, eene geduchte straf ondergaan."

(*Nadat* Hendrik, Doortje *en vooral* Gerard *gedurende dit gesprek hevige aandoeningen hebben doen blijken, vallen zij bij de laatste woorden hunnen vader in de armen, houden hem de handen vast, kussen die en roepen, geheel buiten zich zelven:* „Ach, lieve beste vader, vergeef het hem toch! — Om 's hemels wil, doe het niet! doe het niet!" — *De Heer* Groen *vervolgt met blijkbare aandoening.*)

Stil, kinderen! Frans heeft schuld bekend; dit verandert zijne straf. — Hoor mij aan, Frans! Hadt

gij van middag, evenals Gerard, gezegd: „Vader, ik heb kwaad gedaan; vergeef het mij!" — ik had u 't vergeven, evenals ik het Gerard vergeven heb, en gij hadt dan dezen paal niet te zien gekregen. Uw halsstarrig ontkennen heeft mij gedwongen tot deze gestrengheid. — Maar, omdat gij ten laatste toch nog schuld bekend hebt, daarom zal thans uwe straf verligt worden. — Gij begeeft u terstond naar uwe kamer! Daar zult gij drie dagen lang opgesloten blijven. Uw liefste speelgoed zal men u ontnemen. Moeder kan het aan een arm kind geven. In plaats van uwe gewone lekkernijen, zal thans brood en water uw spijs en drank zijn. Zoo moogt gij ondervinden, hoe het smaakt, van zijn vermaak beroofd te worden.

Hendrik.

Maar ach, lieve vader, die paal — wat zal die paal dan?

De Heer Groen.

Die paal blijft staan, tot Frans door een edelmoedig bedrijf getoond heeft, dat hij weer een brave jongen is geworden. (*Hij haalt een wit bordje, waarop eenige letters staan, uit den zak en maakt het boven aan den paal vast*). En zoo lang zal dit bordje hier ook staan blijven. — Gerard! (*Naar het bordje wijzende*). Wat staat daar te lezen?

Gerard.

Frans! gedenk aan mij.

De Heer Groen.

Goed zoo. — Gij intusschen, Hendrik, Gerard en Doortje, onderstaat u nooit, om Frans over het voorgevallene op dezen dag, 't zij regtstreeks 't zij van ter zijde, één onheusch woord te geven. Verhoovaardigt u geenszins op uwe deugd: de reinste kan onrein worden. En gij vooral, Gerard! ook voor u is deze dag opmerkelijk; ook u roept deze paal toe: Gerard! gedenk aan mij! Spiegel u aan uwen broeder. — Omdat ik u echter vergiffenis geschonken heb, zal ik het ditmaal hier bij laten. (*Na eenig zwijgen.*) Frans! gij weet uw vonnis. Naar uwe kamer! (*Op het oogenblik, dat* Frans *wil afgaan, wordt hij door den Heer* Groen *tegengehouden.*) Maar neen, dit moet ik u nog eerst even zeggen. Zonder deugd en braafheid bestaat er geen waarachtig geluk. De deugd alleen geeft altoos zielrust en vergenoegen, de ondeugd altoos wroeging en naberouw. Dikwijls vertoont zich de ondeugd in een glansrijk gewaad; maar zoekt gij uw wezenlijk geluk te bevorderen, hebt gij uzelven lief, mistrouw dan de ondeugd. Hoe beminnelijk zij u ook schijnen moge, haar glans is bedriegelijk, hare wegen leiden ten verderve. Schaam u, misstappen te begaan; maar hebt gij ze begaan, haast u dan, die misstappen ronduit te bekennen en te verbeteren. Schuldbekentenis strekt u tot eer, verbetering tot eer en geluk beide. En wat gij doet, waar gij ooit van uw leven komt, hoe oud, hoe rijk of arm gij wordt, denk altoos: God hoort en ziet alles, en zal even zeker in 't eind de ondeugd straffen, als de deugd beloonen. — Toen ik voor een uurtje van u ging, bad ik God, om mij licht in deze donkere zaak te geven. Mijn gebed werd verhoord. Eenige oogenblikken daarna ontdekte Hyzop aan de voetstappen, die van huis af op moeders kerseboompje aanliepen, dat die van niemand anders, mijn zoon! dan van u konden zijn, want het lapje, dat baas Arie gisteren op het zoolleêr van uw eenen schoen gezet had, kon men nog duidelijk in het mulle zand, zoo even door den regen bevochtigd, staan zien. (*Hij treedt nader bij den boom, neemt de heining daarom weg en toont den kinderen de voetstappen.* Hendrik, Gerard en Doortje *geven teekens van groote verwondering.* Frans *ziet er slechts van ter zijde naar.*) Ziet hier! daar staat er nog een, die zeer duidelijk is. Ik liet er deze heining omzetten, opdat ze niet vertreden zouden worden. Op zulk eene wijze brengt dikwijls de Voorzienigheid door kleinigheden de grootste dingen aan

den dag. De booswicht denkt wel, wanneer hij de vingers uitsteekt, om zijn' roof te grijpen: „Hier is niemand, die het ziet!" maar die dwaas! hij denkt er niet aan, dat God het ziet. — Al verbergt zich de mensch in de afgelegenste schuilhoeken der aarde, al kruipt hij in de diepste holen van den afgrond, al klimt hij opwaarts naar het hoogste gebergte, al daalt hij neder tot het harte der zee: hij kan het oog der wereld, hij kan het licht van den dag ontvlugten; maar het oog van God, het aldoordringend oog, dat met éénen blik tot op den bodem onzer ziel ziet, — dàt oog kan hij niet ontvlugten; het gaat met hem ook in den donkersten nacht zijner eenzaamheid. Geene gedachte, hoe vlugtig — geene beweging, hoe gering — geene raadslagen, hoe geheimzinnig — geene daad, hoe verborgen zij zijn moge, of God ziet die daad. En is het in zijne wijsheid besloten, dat de booswicht zal ontmaskerd worden, — hij ontmaskert hem. Langs duizend verschillende wegen, door duizend bijzondere middelen, hoe gering — hoe tegenstrijdig die vaak ook schijnen mogen, altoos bereikt Hij zijn doelwit. Ditmaal hebt gij gezien, hoe zelfs de flaauwe afdruk van een schoen in 't natte zand genoeg is, om eene slechte daad openbaar te maken. Onthoudt dit merkwaardig geval, zoo lang gij leeft; graveert het diep in uw

geheugen, en volgt mijnen raad: Zijt deugdzaam! (*Hij omhelst* Frans *stilzwijgend en vervolgt met aandoening.*) Ga nu heen, mijn zoon! (*Luid schreijende en met de handen voor de oogen, snelt* Frans *schielijk weg. De andere kinderen zien hem weemoedig achterna.*)

Vijfde Tooneel.

De Heer Groen, Hendrik, Gerard en Doortje. Vervolgens Mevrouw Groen.

De Heer Groen (*Bij zich zelven.*)

God dank! dit vreeselijk uur is voorbij. (*Tot de kinderen.*) Wat staat ons nu te doen, mijne lieven? — Bidden wij God, dat Hij ons voor de ondeugd beware!

(*De Heer* Groen *valt op de eene knie, oogen en handen hemelwaarts. Digt naast hem valt* Doortje *op beide knièn, gesloten oogen, 't hoofd op de borst en de handjes gevouwen nederwaarts uitgestrekt.* Gerard *keert zich om en begint in stilte te weenen.* Hendrik *legt den hoed op de borst en slaat de handen er over, de oogen open.*)

God! goede Vader der menschen! gij, die met zoo veel liefde op uwe kinderen nederziet! bewaar ons voor de verlei-

ding der ondeugd! Rein blijve ons hart — kinderlijk rein, als de onschuld, die hier nevens mij, voor u, in 't stof ligt. En laat ons onophoudelijk voor oogen staan, dat gij, ô goeddoende God! alles hoort en ziet, wat wij denken en wat wij doen. — Amen!

(*Zij rijzen langzaam op. Eenig zwijgen.*)

Welaan, kinderen! nu naar de moeder! De goede vrouw zit ons zeker al met smart te wachten.

Hendrik.

Maar, vader! nog een woordje, eer wij van hier gaan. Een boom kan niet spreken; dat hebt gij ons zelf dadelijk vooraf gezegd, en dat weten wij zelven ook wel. (*Naar den kersenboom wijzende.*) Maar de stem, die daar boven uitkwam?

De Heer Groen.

Ik versta u, Hendrik. Een stomme boom kan niet spreken, en toch .... uit den onzen kwam eene stem, die zeker uit eene natuurlijke oorzaak voortkomen moest. — Ik zal 't u zeggen. — Ik kende den aard van onzen Frans en wilde hem een weinigje te gemoet komen. (*Met nadruk.*) Ziet, mijne hartjes! zoo ongaarne straft een ouder zijne kinderen. Wij zullen dit Frans naderhand ook wel eens uitleggen.

Gerard.

Maar van wien kwam die stem, lieve vader?

De Heer Groen. (*Naar den boom wijzende.*)

Let op! — „Geest van den kersenboom, kom te voorschijn!"

(Hyzop *steekt op deze woorden het hoofd door de heg, die achter den boom staat en roept:*

„P.. i.. e.. p, Doortje!

Doortje (*Lagchende.*)

He! Hyzop!

Hendrik *en* Gerard *lagchen mede.* Hyzop *verdwijnt weder.*)

De Heer Groen.

Laat ons nu naar huis gaan en ons met de overgebleven kersjes nog wat vermaken.

Hendrik.

Ach, ik kan van daag niet meer vrolijk wezen.

Doortje (*zuchtende.*)

Ik ook niet.

Gerard.

Een verzoek had ik wel aan vader.

De Heer Groen.

Laat hooren!

Gerard.

Ach, lieve vader! ik kan het niet hebben, dat Frans alleen straf zal lijden. Ik moest het hem

afgeraden hebben. — Laat mij zijne gevangenis met hem deelen!

De Heer Groen (Gerard *omhelzende.*)

Die vraag verheugt mij, mijn zoon! — Ga en doe uwen broeder, wat uw goed hart u ingeeft. *(Gerard gaat haastig af.)*

Doortje.

Hendrik en ik mogen Frans toch ook nu en dan wel iets van ons lekkers brengen, — niet waar, vader?

De Heer Groen.

Vandaag niet. Morgen en overmorgen staat Frans geheel onder moeders opzigt.

Hendrik en Doortje.

(*Bijna tegelijk, verheugd.*)

Dan weet ik 't wel! dan weet ik 't wel!

Doortje.

(*Vol vreugd rondom haar vader dansende en in de handjes klappende.*)

Zie, vaderlief! nu ben ik weer vrolijk. *(Zij grijpt, al huppelende,* Hendrik *bij de armen en walst met hem het tooneel rond.)* Zing op, Hendrik!

„Pret, pret, altijd pret!"

Hendrik.

(Dansend en zingend.)

„Pret, pret, altijd pret!
Lagchen, zingen, dansen, springen ..."

Doortje *(op dezelfde wijze.)*

„Pret, pret, altijd pret ...."

Hendrik en Doortje *(Tegelijk.)*

„Lagchend gaan wij naar ons bed."

(*Men ziet Mevrouw* Groen *van verre aankomen.)*

De Heer Groen.

Gelukkige kindschheid, die ons zoo schielijk de bitterheden dezes levens doet vergeten, ach! waarom gaat gij zoo ongevoelig voorbij? — *(Hij keert zich om en ontdekt Mevrouw* Groen.) Daar komt moeder waarlijk al aan, om ons te halen. Komt, kinderen, nu zamen in hare armen.

(*Zij buigen zich voor de aanschouwers, en gaan met Mevrouw* Groen *af.*)

(*'t Gordijn valt.*)

DE JONGE ZEEMAN.

'k Ben zeeman; — van echt hollandsch bloed,
Heb ik mijn lust in 't varen;
Vindt gij aan wal het leven zoet,
Ik zwalp liefst op de baren,
En, ben ik jong, vaak is de orkaan
Me toch al over 't hoofd gegaan:
Hoezee!

'k Ben zeeman; — hier op 't nuchter strand
Wil 't mij niet lang behagen;
Veel liever hoor ik door het want
De winden buldrend jagen.
Ha, wat een pret, als 't roezig spookt,
De golfslag rolt, de pekel kookt!
Hoezee!

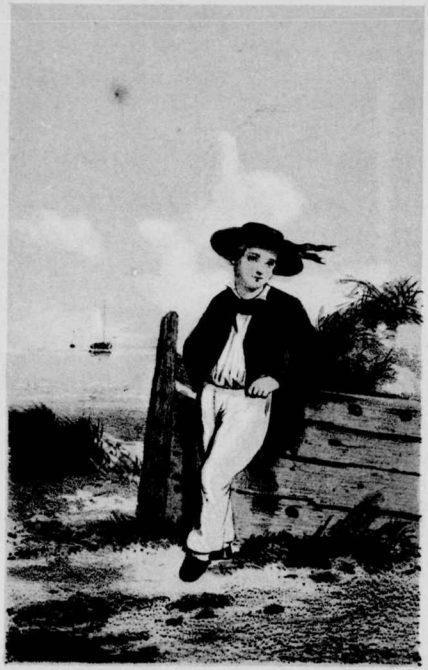

Bladz. 56

'k Ben zeeman; — onder 't felst geblaas,
Als we over 't water vliegen,
Klim ik getroost in mast en raas
En laat me er lustig wiegen;
En blies de wind ook feller nog,
Ik hoorde er 't bootsmansfluitje toch:
Hoezee!

'k Ben zeeman; — komt maar weer de bries
De slappe zeilen stijven,
'k Zeg allen dan getroost adies,
Die op het drooge blijven;
'k Zeg: Ouders, treurt toch niet om mij,
Ik heb een leven vrij en blij:
Hoezee!

Ha! eerstdaags gaat het weer in zee;
't Land schijnt dan weg te zinken,
En spoedig zie ik van de ree
Slechts 't hoogste duin nog blinken.
'k Roep dan: Adies, mijn vaderland!
Wij zeilen naar 't javaansche strand:
Hoezee!

DE KNOOP.

EENE WARE GESCHIEDENIS.

1. De broedertwist.

Ik breng mijne jonge lezers in een groot dorp van eene van de Rijnprovinciën, in het zoogenaamde Kleefsland, dat ten oosten van Gelderland ligt en onder het koningrijk Pruissen behoort. Daar woonde voor eenige jaren de oude Steven Post, de rijkste en dus in 't oog van de menschen van zelf ook de voornaamste en aanzienlijkste boer in zijne gansche gemeente. Hij had twee zoons, Frederik en Willem, en liet de jongens vlijtig op school gaan, opdat ze wat leeren en in 't vervolg niet verlegen staan zouden in de wereld. Toen echter de oude dag kwam en Steven Post aan sterven en testament maken begon te denken, liet hij een notaris komen, om zijn laatsten wil te schrijven, waarin hij bepaalde: „Mijn zoon Frederik zal al mijn goed, land en verdere nalatenschap erven, na aftrek van tweehonderd rijksdaalders, die hij aan zijn broeder Willem uitbetalen moet." Dit testament was gemakkelijk gemaakt, maar het had ongelukkige gevolgen, zooals wij later zien zullen.

De oude Steven Post sukkelde nog eenige maanden voort en kwam eindelijk te sterven. Zijne begrafenis was zoo deftig, als men er sedert jaren geene in het dorp gezien had, en zes weken na die begrafenis werd het testament geopend. Toen kwam dan uit, wat wij reeds weten. Frederik werd erfgenaam van de gansche nalatenschap, en Willem moest zich met een ellendige tweehonderd rijksdaalders tevreden stellen. Nu was Willem, schoon wel wat driftig en opvliegend soms, een wezenlijk goed en braaf mensch, en het deed hem in zijn hart leed, dat zijn overleden vader zulk een onderscheid tusschen zijne vleeschelijke kinderen had kunnen maken. Daarentegen lachte Frederik in zijn vuistje, want hij was nu voortaan de voornaamste persoon van het dorp. Met de broederlijke liefde was het nu evenwel ook gedaan, en het duurde geen drie maanden, of het was reeds tot openbaren twist en oneenigheid tusschen de twee broeders gekomen.

„Daar hebt gij uwe tweehonderd rijksdaalders,"

sprak Frederik eindelijk op zekeren dag, nadat zij weder woorden gehad hadden, tot Willem; „en nu, maak liefst, dat ge hoe eer zoo liever uit mijn huis wegkomt."

Dat was te veel voor den opvliegenden Willem. Door zijn eigen broeder werd hem de deur van het ouderlijke huis gewezen en — hij ging, onder vreeselijke bedreigingen ging hij op staanden voet. Ach,

Hoe zoet, hoe lieflijk 't is, dat zonen
Van 'tzelfde huis als broeders zamenwonen,

zooals er in een van onze psalmen staat, dat wisten deze broeders niet. De band der broederliefde was verbroken, en een onverzoenlijke haat was in de harten doorgedrongen.

2. De landverhuizer.

Frederik was nu eigenaar van eene fraaije boerderij, en hij had een regt zorgeloos en genoegelijk leven kunnen leiden, als geld en goed in staat geweest waren, om aan een mensch ook de tevredenheid te schenken. De rust van het hart is evenwel niet voor goud of zilver te koop. Frederik was er maar enkel en alleen op bedacht, hoe hij zijn vermogen van dag tot dag vermeerderen kon. In dien tijd was er, evenals nog tegenwoordig,

veel beweging onder de menschen bij hem te lande, die hun geluk veraf en over zee, maar niet in de nabijheid zochten. — „Amerika," zoo zeî men, „Amerika is 't heerlijke land, waar nog fortuin valt te maken. Daar heeft men geen belasting te betalen, daar is de grond wel eens zoo vruchtbaar, als hier, daar is het beloofde land, daar moeten wij naar toe!"

Frederik dacht er dag en nacht over, hoe hij, als hij zijne boerderij verkocht, voor het daarvoor ontvangen geld in Amerika eene tienmaal grootere bezitting kon koopen. Tegen het naaste voorjaar was eindelijk zijn besluit genomen. Hij verkocht zijne eigendommen en keerde zijn vaderlijk erf, zijn geboortegrond, zijn vaderland den rug toe. Voor iemand, die enkel geld en goed begeert, zijn dat dan ook maar dingen van weinig waarde. Het geld in den zak is zijn afgod, wien hij alles ten offer brengt. Frederik voegde zich bij een troep landverhuizers, ging te Rotterdam op een schip en bereikte voorspoedig het land, waar duizenden hun geluk hopen te vinden, maar in plaats daarvan in jammer en ellende geraken. Dit was echter met Frederik niet het geval. Hij kocht uitgestrekte landerijen, bebouwde die met zorg en vlijt, kwam van dag tot dag meer vooruit, trouwde een goed, braaf meisje en

kreeg spoedig twee gezonde lieve kinderen. En toch had hij geen rust in zijn hart, en toch was er iets, dat als een worm in zijn binnenste knaagde. 't Was de gedachte aan zijn broeder, dien hij op zoo schandelijke wijze uit het vaderlijke huis verstooten had. Waar hij ging of was, stond het beeld van zijn broeder Willem voor hem. Hij was rijk en in aanzien, maar toch niet gelukkig.

3. De boschopzigter.

Met een hart vol bitterheid was Willem uit zijn geboortedorp weggetrokken. Wat moest hij beginnen? Hij, de zoon van een welgestelden landman, kon er moeijelijk toe komen, zich als boerenknecht te verhuren. Daarom besloot hij, soldaat te worden. Hij werd met blijdschap aangenomen, daar hij een kloek opgeschoten, knap jongeling en daarbij goed onderwezen was. Door ijver, oppassendheid en goed gedrag kwam hij bij zijne officieren in een goeden naam, en er was nog geen jaar voorbij, of hij was onderofficier. Schoon nu echter zijne meerderen tevreden met hem waren, waren zijne kameraden dat toch niet, want hij had weinig omgang met hen en ging niet met hen naar de herberg, maar was doorgaans zeer somber en afgetrokken. Zijne vrije uren bragt hij grootendeels op zijne kamer door, waar hij zich

met lezen en schrijven bezig hield. Zijn wensch was, eens zijn examen als bosch- en jagtopzigter te kunnen doen en als zoodanig eene plaats te krijgen. Toen hij zijn tijd had uitgediend, werd die wensch ook vervuld; hij werd als boschopzigter aangesteld, in eene woeste, bergachtige landstreek, die voor zijne somberheid regt goed paste. Zijn huis lag midden in een groot digt bosch. Hij had twee knechts of leerlingen onder zich, en deze maakten zijne gansche huishouding uit. Evenals hij een goed soldaat geweest was, betoonde hij zich nu ook braaf en wakker in zijn nieuw beroep. Hij werd de schrik van alle hout- en wilddieven en had door zijnen ijver reeds menig bewoner van het naburig dorp in handen van het geregt en zoo in het tuchthuis gebragt. Door die gestrengheid had hij zich echter bij al die deugnieten uiterst gehaat gemaakt, en durfde niet wagen, ongewapend zijn huis te verlaten. Willem stoorde zich daar echter weinig aan; want hij, die door zijn eigen broeder uit het vaderlijke huis was verstooten, verlangde geen liefde of vriendschap van andere vreemde menschen meer. — Hij had vernomen, dat zijn broeder naar Amerika was gegaan, en de tijd had zijn haat tegen Frederik bijna geheel doen verdwijnen. Zoo scheen het ten minste. Of wij ons vergissen, zal de toekomst leeren.

4. In de herberg.

De herberg het Roode Hert werd druk bezocht, want er woonden in het dorp veel stroopers en wilddieven, die hun oneerlijk verdiend geld daar roekeloos kwamen verbrassen. 't Was in het late najaar, de boomen verloren hun groen kleed en de ruwe stormen bulderden als voorboden van den winter door het bosch. In het Roode Hert waren veel gasten verzameld, die zich met drinken en kaartspelen den tijd verdreven. Vervolgens kwam hun gesprek op den boschopzigter, die bij allen gehaat was, omdat er weinigen onder de aanwezigen waren, die door hem niet al eens de eene of andere straf hadden beloopen. Juist toen men regt druk over hem aan het praten was, trad Willem binnen; maar geen een beantwoordde zijn groet, zoo gevreesd was hij. De opzigter van zijn kant bemoeide zich ook met de anderen niet, maar vroeg een glas bier en ging stil in een hoekje zitten. Thans kwam nog een nieuwe gast toe. Uit zijne eenigzins vreemde kleeding moest men opmaken, dat hij niet in deze omstreken t'huis behoorde; zijn zware wandelstok en bestoven kiel deden zien, dat hij te voet reisde. Hij nam plaats bij het tafeltje, waar de opzigter zat, groette dezen en knoopte een gesprek met hem aan. Nieuwsgierig loerden de boeren naar den vreemdeling, en allen

viel zijne fraaije pijp met een rijk met zilver beslagen meerschuimen kop in de oogen. Zij werden stiller en luisterden scherp toe, wat hij wel met den opzigter bespreken zou. Weldra hadden zij vernomen, dat hij voornemens was, het dienzelfden avond nog tot de naaste, omtrent drie uren verwijderde stad te brengen, en dat hij bij den opzigter naar den weg vernam. Deze zeide hem, dat die zijn eigen huis voorbijliep, dat een uur van het dorp lag, en bood aan, hem tot zoo ver als leidsman te dienen. De vreemdeling nam dit aanbod aan, en haalde, om zijn gelag te betalen, eene zware groene zijden beurs uit den zak, die rijkelijk met goud gevuld was, wat aan 't oog van de loerende boeren niet ontsnapte. Een oogenblik later stapten beiden, de opzigter en de vreemdeling, de deur uit, en nam het rumoer en getier in de herberg op nieuw een aanvang.

5. Vreeselijke ontdekking.

Eenige dagen na deze ontmoeting in de herberg kwam eene jonge vrouw bij het bestuur van de stad, waarheen de vreemdeling gewild had, en berigtte, dat haar man de broeder van den boschopzigter Willem Post was, dien hij had willen bezoeken, en dat hij tot heden nog niet was teruggekeerd. Zij kwam dus

de regterlijke hulp inroepen, om te vernemen, wat van haar man geworden was.

En werkelijk was de vreemdeling niemand anders, dan Frederik, de broeder van den boschopzigter, geweest. Hij had in 't eind in Amerika geen rust of duur meer gevonden, omdat het beeld van zijn vertoornden broeder hem dag en nacht vervolgde. Hij had zijne vrouw overgehaald, om met hem naar Duitschland te reizen, om den broeder op te zoeken en zich met hem te verzoenen. Zijne vrouw had hare toestemming gegeven en men was met de kinderen scheep gegaan. Het was Frederik eindelijk gelukt, zijn' broeder op te sporen, en, zijne vrouw in de stad achterlatende, had hij zich naar diens woonplaats op weg begeven. Daar hij zijn broeder niet te huis vond, was hij naar het dorp gewandeld. Hier ontmoette hij hem, zooals wij weten, in de herberg, en verliet deze in zijn gezelschap. —

Toen de vrouw den regter van de zaak kennis had gegeven, werden dadelijk twee geregtsdienaars uitgezonden, om onderzoek te doen. Deze kwamen in de herberg het Roode Hert en vernamen, dat daar voor eenige avonden werkelijk zulk een vreemdeling geweest en met den opzigter gegaan was. Nu begaf men zich naar Frederiks woning, en de waard en eenige andere boeren moesten de geregtsdienaars vergezellen. Toen zij in de kamer traden, was de fraaije meerschuimen pijp het eerste, daar hun oog op viel. Men vroeg den opzigter, hoe hij aan die pijp kwam, en deze verklaarde, dat zijn broeder, die hem bezocht had, hem die ten geschenke had gegeven. Thans zeide hem een van de geregtsdienaars, dat zijn broeder nog niet naar de stad was teruggekomen, wat den opzigter uiterst deed ontstellen. Hij verzekerde evenwel, dat hij verder van het geval niets zeggen kon, want hij had zijnen broeder tot buiten het huis gebragt, omdat die nog denzelfden avond naar zijne vrouw had willen terugkeeren. Een van de aanwezige boeren, die voor de deur gegaan was, riep thans: „Hier ligt een lijk in den put!" Allen liepen naar buiten, en — verbeeldt u de algemeene ontsteltenis! — de vermiste broeder lag dood in den put. Thans werd de opzigter dadelijk gegrepen en het geheele huis doorzocht, doch men vond niets. De boer echter, die het lijk in den put ontdekt had, ontdekte ook digt bij huis eene plaats, waar de aarde versch scheen omgewoeld. Men groef na en vond de brieventasch, den zakdoek en de geledigde geldbeurs van den vermoorde. Al deze stukken, het lijk en de opzigter werden hierop naar de stad gebragt.

6. De moordenaar voor het geregt.

Het gerucht van den broedermoord verbreidde schrik en afgrijzen in de geheele stad. De opzigter werd in zware boeijen gesloten en eenige weken later voor de regtbank gebragt. De gansche zaal was met nieuwsgierigen opgevuld. Daar verscheen de weduwe van den vermoorde met hare beide kinderen aan de hand. Het verhoor nam een aanvang. De opzigter verklaarde, dat zijn broeder zich onderweg aan hem had bekend gemaakt, waarop zij zich onder hartelijke omarming met elkander verzoend hadden. Vervolgens waren zij in zijn huis gekomen en hadden daar twee gelukkige uren zamen doorgebragt. Eindelijk echter was zijn broeder opgestaan, om naar de stad terug te keeren. Al zijn bidden, dat hij dien nacht blijven mogt, had niets geholpen, en Frederik had ook niet willen hebben, dat hij, de opzigter, met hem ging. Verder wist hij niets van de zaak. De pijp had hij van zijn broeder ten geschenke ontvangen.

Deze verklaring van den opzigter vond weinig geloof, want men had immers het lijk in den put voor zijn huis en daar digt bij de brieventasch, de beurs en den zakdoek gevonden. Al de boeren, die dien avond in de herberg geweest waren, werden als getuigen verhoord, en allen getuigden tegen den opzigter, dat hij een opvliegend, driftig man was. Ten laatste kwam ook de boer aan de beurt, die het lijk en de versch opgegraven plaats in den tuin ontdekt had. Zijne getuigenis vooral sprak tegen den opzigter. Willem zag den getuige scherp aan en wendde geen oog van hem af. Eindelijk stond hij, aan alle leden trillende, van zijne bank op en bragt de woorden uit: „Die, die man zelf is de moordenaar van mijn broeder."

Er ontstond eene algemeene opschudding. De president vermaande den beschuldigde, tot bedaren te komen, en vervolgens te spreken. Het duurde lang, voordat Willem spreken kon. Eindelijk echter sprak hij: „Zoo lang mij heugt, ben ik een vriend geweest van met het mes figuren in hout of horen te snijden. Op den avond, toen mijn broeder bij mij was en ik zoo regt vertrouwelijk bij hem zat, had ik hem in gedachten een knoop aan zijn rok getrokken, die toch al los zat. Ik hield dien in de hand en sneed er onder het praten met mijn mes een jagershoren en de letter F. op. Toen mijn broeder wegging, stak hij den knoop in zijne beurs, daar hij hem weer wou laten aanzetten. Die getuige heeft daar nu echter dienzelfden knoop aan zijn buis zitten."

Bij deze woorden tastte de boer verschrikt naar

den knoop en wilde dien met zijne hand bedekken. Een van de regters gelastte een' geregtsdienaar, den knoop af te snijden. Dit gebeurde. En ja, 't was, zoo als Willem gezegd had: men vond er een jagthoren met de letter F. op ingesneden. Ook paste de knoop volmaakt bij de andere knoopen van den rok, die in de regtszaal vertoond werd. De boer ontkende en zeide, dat hij den knoop had gevonden. De regter sprak hem nogtans zeer ernstig toe en verklaarde hem, dat men hem gevangen moest houden, wijl er reden van zware verdenking tegen hem bestond. Bij deze toespraak verloor de man eindelijk zijne stoutmoedigheid en kwam onder beven en sidderen tot de bekentenis, dat hij wezenlijk de moordenaar was.

„De vreemdeling" — verhaalde hij — „trok in de herberg zijne beurs uit; daar was veel goud in. Ik besloot dadelijk bij mijzelf, hem te berooven. In het bosch sneed ik mij een stevigen knuppel af. Zoo lang de beiden bij elkaar waren, waagde ik den aanval niet. Eindelijk hoorde ik, hoe de deur open ging, kroop achter een boom, en toen de vreemde mij voorbijkwam, sloeg ik hem op het hoofd. De slag had hem gedood, zonder dat ik dat gewild had. Om alle verdenking van mij af te weren en den opzigter, die mij zoo vaak betrapt had, een streek te

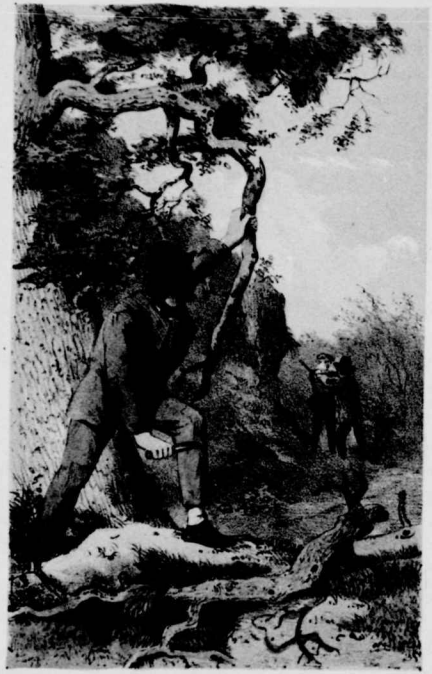

spelen, wierp ik het ligchaam later in den put en begroef zakdoek, beurs en brieventasch in zijn tuin. Daarom was ik ook de eerste, die het ontdekte. Den knoop heb ik in de beurs gevonden en aan mijn buis genaaid. Wie kon denken, dat die mij verraden zou!"

De moordenaar werd thans in den kerker gebragt en de onschuldig beklaagde dadelijk op vrije voeten gesteld. Willem trad op zijne schoonzuster toe en reikte haar zwijgend de hand. Vervolgens nam hij de kinderen zijns broeders op den arm en kuste hen onder heete tranen. Alle toeschouwers waren diep aangedaan. De weduwe trok met hare kinderen bij Willem in huis, en deze heeft hun het verlies huns vaders zoo veel mogelijk vergoed en hen tot brave jongens opgevoed.

Bedenkt, lieve jonge lezers! bij alles, wat gij doet, of het ook het daglicht kan verdragen; want

Al ligt de waarheid in het graf,
Al, wat haar dekt, dat moet er af,

zegt vader Cats ergens, en dat zeggen is volkomen waarheid.

FRISCH VOORUIT MAAR!

Een vreemd opschrift, dat ik hier boven zet, jonge lezers! vindt ge niet? Laat mij u echter maar eerst mijne geschiedenis vertellen, en ge zult zien, dat men met die drie woorden in den mond soms wonderen doen kan.

In een klein pruissisch dorp aan de grens van Polen, midden in eene eenzame boschachtige streek, woonde voor jaren een jager en boschwachter met zijne vrouw en een zestienjarigen zoon. Deze was een kloeke, krachtige jongen, die reeds van zijn tiende jaar met zijn vader door de bosschen plagt te zwerven, doorgaans met een geweer in den arm, om al vroeg het vellen van het wild te leeren en zijne krachten door oefening te sterken. „Frisch vooruit maar!" was altijd het zeggen van den ouden jager, als de knaap soms wel eens vermoeidheid deed blijken of tegen de eene of andere gewaagde spring-

of klauterpartij scheen op te zien. Steven, zoo heette de jongen, had zich die woorden dan ook al spoedig vast in het hoofd geprent. „Frisch vooruit maar!" dacht hij, als hij op zijne togten over steile rotsen of 's winters over gladde ijsklippen klimmen moest, om een gejaagd of reeds aangeschoten stuk wild te vervolgen, en nooit kwam hem dan ook een wezenlijk ernstig ongeluk over.

Eens werd zijne moeder ziek. Menschen op het land zenden bij de eerste kies- of hoofdpijn nog niet zoo dadelijk om den docter, al was 't enkel uit opzien tegen de kosten. De ziekte van onze jagerske nam evenwel van dag tot dag toe, en op een avond was het zoo slecht met haar gesteld, dat althans de barbier of meester, die in het dorp woonde, terstond moest worden ontboden. De man was wel geen bestudeerd persoon, maar door langdurige ondervinding had hij toch vrij wat kundigheden opgedaan, die de zieken in den omtrek dikwijls zeer goed te pas kwamen en hem veel naam hadden verschaft. De meester deed bij de vrouw dadelijk eene aderlating en schreef tegelijk een drank voor, die ten spoedigste moest klaar gemaakt worden. Nu was echter de naaste apotheek in de wel twee uren gaans verwijderde stad. De weg daarheen leidde door een digt woud. 't Was midden in den winter, nijpend koud, en 't had den

ganschen dag zwaar gesneeuwd, zoodat in 't bosch nergens zeker een gebaand spoor was; daarbij was het tegen den avond ook weer sterker begonnen te vriezen, zoodat de sneeuw stellig overal met eene gladde korst overdekt moet zijn. Wien onder deze omstandigheden en langs zulk een weg naar de stad te zenden? De jager zelf kon niet gaan, want hij sukkelde sinds weken aan een zeer been, zoodat hij pas in huis wat kon rondhinken. Een paar buren werden gewekt, maar daar 't al tien uur in den avond was en ze goed en wel onder de dekens lagen, was niemand bij zulk eene kou en na zulk een weêr tot de liefdedienst te bewegen. „Wacht tot morgen, als het dag is," zeiden ze; „denk er toch ook aan, dat de wolven zich een paar dagen weer sterk hebben laten hooren."

„Laat mij dan gaan!" verzocht Steven en trad vastberaden voor het bed der zieke moeder; „'k ben daar groot genoeg toe, 'k weet ook zoo tamelijk goed den weg, en dat ik niet bang ben, zult ge, denk ik, al lang weten."

„Neen, gij niet," antwoordde de moeder; „gij, mijn eenig kind, niet! Liever wil ik sterven. En dan de wolven, de wolven!"

„Maar ik ga toch, lieve moeder!" viel Steven haar in het woord. „Ik weet, dat ik op een goeden

weg ga, en als dàt waar is, hebt gij altijd zelve gezegd, zal de goede God ook wel helpen."

„Ge hebt gelijk, jongen!" riep hierop de wakkere jager en drukte zijn braven zoon de hand. „Ga met God; 't is voor uwe moeder, dat ge het doet — frisch vooruit maar! — Ga dan, toon wat ge kunt, Steven! Frisch vooruit en, wat of er komt, nooit moed verloren!"

„Wees maar gerust, vader; dat heb ik van u geleerd," antwoordt de knaap, trekt zijne dikke wollen handschoenen aan, haalt de ruige muts diep over de ooren, grijpt een stevigen stok uit den hoek, die van onder zwaar met ijzer beslagen is en in eene scherpe punt uitloopt, om op het gladde ijs steun te geven, en gaat, in weerwil van de herhaalde tegenspraak van de moeder, die zelfs hardop begint te schreijen en haar koppig kind haast niet uit hare armen los wil laten. „Och," zucht zij, „ik stel mij vast voor, dat ge nooit terugkomt of, als ge komt, mij toch niet meer in leven zult vinden."

„Daar, hoop ik, zal de goede God voor zorgen," zegt Steven; „ik doe, wat ik niet laten kan, en dus... frisch vooruit maar! De meester heeft gezegd, dat de drank u nog helpen zal, als ge hem maar spoedig krijgt, en de meester weet het wel. Ik ga. Adies!"

En Steven ging. 't Was elf uur in den avond en de weg waarlijk, om voor te schrikken, vooral in 't bosch, waar hij dikwijls tot over de knïen door de sneeuw waden of over gladde ijsheuvels voortsukkelen moest. Desniettemin heeft hij niet meer dan twee uren noodig en staat met klokslag één voor de deur van de apotheek. Hij belt aan en wordt ook spoedig ingelaten. De drank is gaauw klaar, en onder een: „Van harte beterschap met moeder!" van den apotheker stapt hij de deur uit en neemt welgemoed de terugreis aan. 't Schijnt, dat die hem niet eens zoo zwaar zal vallen, daar de maan nu ook begint op te klimmen en het dus helderder wordt, dan het op den heenweg was, toen alleen de sneeuw hem wat voorlichtte op het onzeker pad, waar menig ander ligt verdwaald zou zijn. Werkelijk ook bereikt hij na een half uur reeds het bosch, en na nog een half uur heeft hij dat bijna al heel achter zich. Daar echter laat zich op eens in de nabijheid een vreeselijk gehuil hooren, dat aan de doodstilte, waarin hij niets dan het kraken van het ijs en de sneeuw onder zijne voeten vernam, op eens een einde maakt Steven blijft staan. Den schrik, die hem in 't eerste oogenblik bevangen had en hem de haren doen te berge rijzen, is hij spoedig te boven.

„Frisch vooruit maar!" roept hij zichzelf toe.

„Wat kan 't wezen? — Een beer? — Komt die, dan leg ik mij stijf neer en hou mij dood. — Neen, zoo brullen de beeren niet; dat was meer een gejank. Stellig, het is een wolf."

Hij kijkt rond, en werkelijk ziet hij bij den al helderder lichtenden maneschijn op eenigen afstand een' wolf voortdraven en zijne voetstappen besnuffelen. „Steven, nu moed gehouden!" overlegt hij. „Ga ik aan 't loopen? — De wolf kan mij inhalen, al was hij nog tienmaal verder achteruit. Mij dood houden? — dat helpt mij tegen hem ook niets. Tusschen de struiken wegkruipen? — hij heeft mijn spoor al in den neus. Halt! daar staat hij stil." — Andermaal begint de wolf vreeselijk te huilen. — „Frisch vooruit maar! Ik ga regt op hem toe. Dieren krijgen ligt schrik voor menschen, als men maar stout en moedig op hen losgaat. En als hij gaat liggen, om zijn sprong te nemen, dan zal hij hier van mijn stok lusten."

Gezegd gedaan. De moedige knaap keert om en gaat regelregt op den wolf toe. Deze schrikt en blijft staan, met opgeheven kop en vurig vlammende oogen. Naauwelijks is Steven hem echter tot op een pas of wat genaderd, of hij wil op hem toespringen, strekt tot dat einde, op de wijze der honden, de voorpooten uit, en drukt den kop met vooruitgesto-

ken snuit op den grond neer. Daar — op dat oogenblik valt de krachtig gezwaaide stok met zijn zwaar ijzeren beslag met zoo veel geweld op dien spitsen snuit neer, dat de wolf maar enkel een rogchelend gejank uitstoot, zich nog een paar malen in de sneeuw omwentelt, en vervolgens als dood alle vier pooten in de lucht steekt. „Zie zoo, leelijk beest!" juicht Steven; „daar hebt ge uwe portie. Kom, nu frisch vooruit weer, dat ik t' huis kom." — Hij wil gaan, maar bedenkt zich eensklaps en zegt bij zichzelf: „Neen, niet zonder den wolf; — vader moet zien, dat Steven durft. 'k Zal hem wel kunnen dragen; hij is immers niet veel meer, dan een forsche hond." — En Steven keert werkelijk om, pakt het beest bij de voorpooten en trekt het op zijn rug, zoodat de kop van den wolf op zijne ruige muts rust en de beide voorpooten, waarbij hij hem vasthoudt, over zijne schouders naar voren steken, terwijl de buik van het dier in zijne volle lengte over zijn rug neerhangt. Nu gaat het op huis aan en zijne blijdschap over den wolf, die hem zijne moeder een oogenblik doet vergeten, verdubbelt zijne krachten. Een half uur lang gaat het goed. Daar echter begint de wolf zich op eenmaal weer te roeren. „Wat, kerel, niet dood, maar enkel wat flaauw geweest?" denkt de knaap. „Steven, Steven! hou je nu

goed, want anders loopt alles nog verkeerd. Laat ik het beest los, dan ben ik stellig en zeker verloren." — Steven haalt de voorpooten al strakker aan en drukt zijn hoofd vast onder den keel van den wolf, zoodat deze zijn kop en zijn bovenlijf bijna heel niet bewegen en hem in allen gevalle onmogelijk bijten kan. Des te meer heeft hij evenwel van de achterpooten te lijden. Die krabben met hunne scherpe klaauwen in zijne beenen, zoodat niet alleen zijn broek deerlijk gehavend wordt, maar hij ook al spoedig het bloed in zijne schoenen neer voelt looper. „'t Raakt niet! Meê moet hij uu, wat hij spartelt of niet. Met een half uur ben ik t' huis. Laat mij maar niet vallen en liever wat dieper door de sneeuw waden, dan mij op 't gladde ijs wagen. Frisch vooruit maar!" Zoo denkt Steven en eindelijk — staat hij voor zijns vaders huis.

Het is vier uur geworden. De ouders hebben doodsangst uitgestaan en dus geen oog toegedaan; maar verbeeldt u, hoe ze nu schrikken, daar ze Steven luidkeels hooren roepen: „Vader! vader! Op! Doe open! Een wolf, een wolf! Een levende wolf!" — Zoo vlug, als hij met zijn zeer been maar kan, komt de vader uit zijn bed en rukt het venster open. Daar ziet hij in den helderen maneschijn de vreemdste vertooning, die hij nog ooit met oogen aan-

schouwd heeft, — zijn Steven met een geweldig spartelenden wolf op den rug. Dat deze aan de voorpooten wordt vastgehouden en een half verbrijzelden snoet heeft, merkt de vader in der haast niet. Doodelijk ontsteld trekt hij het hoofd weer naar binnen en rukt zijn zwaarst geladen dubbel geweer van den wand. „Een wolf op Steven!" roept hij onderwijl aan de moeder toe, en dit vreeselijk woord geeft ook aan deze nog de kracht, om op te staan en aan het open raam te komen.

„Om Gods wil!" roept Steven, „doe maar de staldeur open, dan...."

Maar nog voordat hij heeft uitgesproken, valt reeds een schot en beiden, Steven en de wolf, tuimelen op den grond. Terstond daarop nog een schot! — Lieve hemel! de boschwachter heeft al half berouw over zijne overhaasting, pakt zijne vrouw, die half onmagtig op een stoel is neergezonken, onder de armen en sleept haar op haar bed, hinkt hierop naar de huisdeur, om te zien, wien, dan of hij misschien beiden heeft getroffen, en — juichend komt zijn uit beide beenen bloedende, maar verder frisch en onverzeerd gebleven jongen hem te gemoet. De schoten hebben enkel den wolf getroffen, 't eerste door den kop, het tweede in den buik, en Steven kon zijn vreemden last dus nu gerust loslaten.

Thans moest de moeder van den drank innemen; toen eerst vertelde Steven zijne wonderbaarlijke historie en verbond onderwijl zijne beenwonden, tot met den vroegen morgen de meester kwam. „Ziet ge wel, jongen? Altijd frisch vooruit maar!" riep de vader onder zijn verhaal misschien wel tienmaal uit. De wonden genazen spoedig, en ook de jagerske kwam gelukkig weder op de been. De geschiedenis maakte echter verbazend veel opzien. De predikant van het dorp had er van in de courant geschreven, en zoo was ze spoedig bekend geworden door 't gansche land. 't Kon dus niet wel anders, of ze moest ook ter ooren van den koning komen. Die kreeg hierop verlangen, om den moedigen knaap zelf te zien. Steven moest naar de hoofdstad en in zijn paleis komen, om daar 't gansche geval nog eens van 't begin tot het einde te vertellen. „Hoor," zei de koning, „een jongen, die zoo frisch vooruit durft, is tot soldaat geboren. Ge zult soldaat worden, als ge wilt. Ik zal u op de militaire academie zenden, en als ge daar ook frisch vooruit komt, dan...."

't Gebeurde naar 's konings wensch, en daar 't na een paar jaren oorlog werd, beleefden de beide ouders nog, dat hun Steven het tot hoofdofficier bragt en, in plaats van wolfsklaauwen, zware epau-

letten op zijne schouders kreeg. Steven leeft nog; ik wil zijn naam niet noemen; maar waarlijk, de heele wereld acht en waardeert hem ook in zijn tegenwoordigen hoogen rang als een man, die altijd en onder alle omstandigheden frisch vooruit durft.

HET KANAPÉKUSSEN.

Dat de nood en ellende voor eenige winters door de hooge prijzen der levensmiddelen in de meeste landen van Europa en ook in ons vaderland eene buitengewone hoogte bereikten, zal wel aan mijne jonge lezers niet onbekend zijn gebleven, ofschoon velen onder hen misschien toen slechts zelden bedacht hebben, hoe menig arme, terwijl zij vrolijk hun maal verteerden, niet wist, vanwaar hij ook maar eene bete droog brood halen zoude.

In een armoedig huisje in eene der achterafstraten van de stad G. zat in de maand November van dat jaar eens een jong meisje aan het bed der zieke moeder druk te borduren, en zoo vaak zij van haar werk opkeek en een blik op de kranke wierp, scho-

ten de tranen haar in de oogen. Ach, de beiden leden aan alles gebrek! Geen turf hadden zij meer, om den haard een weinig op te stoken: het laatste geld had de dochter 's morgens voor brood uitgegeven; voor den middag, voor den avond was niets meer overgebleven. Nu, denkt ge misschien, hadden zij zich maar bij goede menschen moeten vervoegen, en die zouden haar dan toch wel van het noodigste hebben voorzien. Mogelijk wel, maar er zijn menschen, die een onverzettelijken afkeer van alle vragen en bedelen hebben, die liever het bitterste lijden, dan klagen, en tot deze behoorde Clara, het jonge meisje, van wie wij hier spreken.

„Ik kan immers nog arbeiden," zeide zij, „en zoo lang ik dat nog kan, is bedelen zonde. Dat moet men aan hen overlaten, die niets meer verdienen kunnen."

Moeder en dochter ontvingen wel wekelijks eene kleine ondersteuning; doch de ziekte der eerste had vele buitengewone uitgaven veroorzaakt, het meisje had minder aan haar werk kunnen doen, en daardoor was de nood bij de armen zoo hoog geklommen.

„Zijt ge bijna klaar?" vroeg de moeder met zwakke stem.

„Een half uurtje nog, lieve moeder!" antwoordde

Claartje; „en de hemel geve dan maar, dat ik spoedig een kooper voor mijn werk vind."

Het was 't overtreksel tot een kanapékussen, waarmede Clara bezig was. Het daartoe benoodigde gaas en stramien had zij in een naburigen winkel gekregen, waar zij meer kocht en als eene goede betaalster bekend stond. Thans was het werk klaar, de laatste draden werden afgesneden en zij ging uit, om voor het met zorg en smaak vervaardigde stuk een kooper te zoeken. 't Geluk scheen haar echter niet gunstig te zijn; het patroon beviel wel in de winkels, waar zij kwam, maar de prijs — zij vroeg tien gulden — was allen te hoog, en toch kon zij, wilde zij eenige verdienste hebben, het kanapékussen onmogelijk voor minder laten.

Met een beklemd hart keerde zij weder naar hare woning terug en overlegde onderweg bij zichzelve, waar zij 't allernoodigste voor dien dag van daan zou halen. In haar kamertje gekomen, vond zij daar eene vrouw, die in 'tzelfde huis woonde en, ofschoon zelve behoeftig, zich altijd zeer deelnemend jegens haar betoond had. Deze vrouw had juist van de zieke vernomen, dat Claartje tot het verkoopen van haar borduurwerk was uitgegaan, en toen deze laatste nu met zulk een bedrukt gezigt terugkwam, begreep zij dadelijk, dat haar gang vergeefsch was geweest.

„Arme meid,' zeide ze, „ge zijt uw werk zeker niet kwijt geraakt; dat is aan uwe oogen wel te zien. Maak u echter maar niet ongerust, kind; daar is mij iets ingevallen en, mij dunkt, ik zal er wel raad meê weten."

Clara hoorde vreemd op en de vrouw ging voort: „Gij weet, dat ik bij den ouden heer G. uit schoonmaken ga; — dien wil ik uw werk aanbieden en, neemt hij 't zelf niet, ligt weet hij er toch wel een liefhebber voor. Wees dus maar niet ongerust; 'k weet niet hoe 't is, doch mij dunkt, het zal vast wel lukken. Geef het ding hier; ik ga dadelijk naar den ouden heer toe."

„Och, 'k hoop, dat gij gelukkiger zijt, dan ik," zuchtte Clara. „'t Zou toch bitter hard wezen, als ik mijn werk weggeven moest voor wat het mij aan verschotten kost."

Mijnheer G., bij wien de buurvrouw het kanapékussen bragt, was een edel man, die zijn hoogste genot in weldoen vond. Toen de vrouw hem Claartjes werk voorlegde en den bitteren nood schilderde, waarin het goede meisje met hare zieke moeder verkeerde, kreeg hij innig medelijden en zeide na kort beraad: „Kom morgen vroeg met het meisje bij mij; ze kan dan haar geld halen; in allen gevalle zal ik voor een kooper zorgen." — De schoonmaakster haastte zich, deze blijde tijding aan Claartje over te brengen, en daar zij vernam, dat deze haar laatste geld had uitgegeven, deelde zij met haar de weinige stuivers, die zijzelve nog bezat, opdat zij zich dien dag althans zou kunnen redden.

„Morgen kunt gij 't mij immers teruggeven," zeide de brave vrouw. „Wij menschen moeten elkaar helpen, waar en zooveel wij kunnen."

Laat ons nu verder hooren, hoe het met het kussen ging. Mijnheer G.* nam het dien avond mede naar de „loge" — de vergaderplaats der Vrijmetselaars, — en daar er toevallig een vrij talrijk gezelschap bijeen was, vertelde hij, hoe hem dien dag een borduurwerk was aangeboden, en deelde tegelijk in korte, maar hartelijke woorden mede, in wat toestand de vervaardigster zich met hare moeder bevond.

„Ik vergun mij dus, mijneheeren," vervolgde hij, „u een voorstel te doen, dat misschien wel goedkeuring vindt. Wij willen het stuk verloten, en ieder, die daaraan verkiest deel te nemen, betaalt voor zijn lot vijftig cent."

Die voorslag werd dadelijk aangenomen; er waren onder, die tot twee, drie loten namen, en zie, men bragt niet minder dan dertig gulden bijeen. De goede mijnheer G.* was innig voldaan, dat hij tot

zijn menschlievend werk zulk eene gereede ondersteuning vond; men ging tot de trekking over en — 't was of het lot sprak — hijzelf werd de winner. Trof dat niet aardig?

Wat deed mijnheer G.* nu evenwel? „Mijneheeren!" begon hij nog eenmaal, „schoon ik 't werk al heel mooi en smaakvol vind, kan ik voor mij het toch kwalijk gebruiken, en wil het dus gaarne ten voordeele van 't arme meisje aan den meestbiedende overdoen. Wie doet een bod?" — En er werd geboden, de eene gulden na den ander; 't was, of men het werk voor iets heel bijzonders en ongewoons hield, zoo veel liefhebbers kwamen er om, en ten laatste werd het voor vijftien gulden toegeslagen. —

't Zou moeite kosten, om de blijdschap van Claartje te beschrijven, toen mijnheer G.* haar den volgenden morgen de vijfenveertig gulden ter hand stelde en haar daarbij in 't kort vertelde, op wat wijze haar werk zulk eene verbazend hooge som had opgebragt. „De Hemel loone u er voor!" was al, wat zij onder vreugdetranen kon uitbrengen, en de goede buurvrouw, die met haar gegaan was, voegde er uit den grond van haar hart bij: „Waarlijk, mijnheer, het is aan de menschen besteed, en gij hebt een goed werk gedaan."

Clara en hare moeder waren nu door een goed

deel van den winter geholpen en, wat nog het beste was, de onverwachte uitredding was op de gezondheid der laatste van zulk eene goede uitwerking, dat zij langzamerhand herstelde. Of zij den ouden heer G.* en de wakkere vriendin in den nood wel zoo spoedig vergeten zullen hebben?

DE KLEINE LANDVERHUIZER.

Aan boord van den „Dolfijn," een groot schip, dat eene menigte, meest duitsche, landverhuizers, jong en oud, arm en rijk, naar Australië moest overbrengen, heerschte veel drukte en levendigheid. De gegoede passagiers uit de kajuit hadden eene ruime, luchtige tent op het dek doen opslaan en zaten daaronder vrolijk te praten en te drinken; terwijl de arme lieden tusschendeks in 't ruim bekrompen opeengepakt zaten en van hitte en benaauwdheid veel te lijden hadden. Vijf arme muzikanten, die mede de reis deden, stonden aan den ingang van de tent en speelden van tijd tot tijd lustig op.

Het was een heerlijke dag; de zon brandde niet al te heet en eene frissche koelte deed de zeilen zwellen. Waarlijk, 't is een kostelijk ding, zoo bij

goed weder op zee te zijn. Enkele vogels vertoonden zich en vielen vermoeid op de raas en stengen neder, om na korte rust hun togt weder te vervolgen. Hier en daar kwam een groote visch boven en zweepte de golven met zijn forschen staart. Ieder oogenblik viel er iets nieuws te zien en op te merken, voor wie daar slechts oogen en gevoel voor had.

In 't eind zweeg de muziek. De kapitein, die bij de rijke passagiers onder de tent zat, vertelde eene vrolijke historie uit zijn zeemansleven. Allen lachten. Op dit oogenblik waagde zich een kleine achtjarige boerenjongen bij het voorname gezelschap, hield zijn rond petje met beide handen vooruit, trad op den kapitein toe en zeî op trouwhartigen toon: „Caro heeft jongen, vijf stuks. — Niet doodmaken mijnheer! — Ze mij laten."

De kapitein lachte, keek in de muts en, toen hij daar vijf levende honden in zag spartelen, riep hij: „Zotskap! alle vijf? Ge hebt zelf niet genoeg te eten. – Hoe heet ge, jongen?"

„Andries, mijnheer! 'k Ben de zoon van den ouden Andries."

„Die nu de laatste dagen ziek ligt?" vroeg de kapitein. — „Alle vijf kan ik u niet laten, jongen. Één moogt ge er van houden; de overigen moeten in zee. Geef hier!"

Met deze woorden nam de kapitein de muts van den knaap en schudde den inhoud op tafel uit. „Zie zoo; welken wilt gij, manneke?" De passagiers waren opgestaan, en sommigen ontzagen zich niet, de blinde, hulpelooze diertjes vrij ruw in handen te nemen en weer neer te zetten. Toen Andries dit zag, kwamen hem de tranen in de oogen en, snel besluitende, greep hij een der honden, stopte hem in zijne muts weg en riep: „Dezen hier neem ik, mijnheer; maar och, laat de anderen ook in leven!" „Maak, dat ge wegkomt, jongen!" riep de kapitein, half lagchend, half dreigend; „en pas op, dat ge me niet steelt of bedelt voor den hond."

Andries sloop heen, zijn eenig overgeblevene zorgvuldig in zijne muts bergende. De kapitein wenkte nu den koksmaat, en kort daarop vlogen de vier andere jongen over boord. —

Er zijn acht dagen verloopen. De oude Andries, een arme boerenarbeider onder de landverhuizers, was van dag tot dag zieker geworden, tot de dood hem eindelijk van al zijne kwalen verloste. Vandaag zou hij begraven worden. Wat is zulk eene begrafenis op zee echter geheel anders, dan bij ons op het vaste land. Hier laat men den doode in de stille, koele aarde neder, dekt groene zoden op zijn

graf, legt er een eenvoudigen steen of zet er althans een houten paaltje op, en de kinderen kennen en hebben de plaats lief, waar vader of moeder, zuster of broeder begraven liggen. Dat is op zee anders. De doode wordt in een linnen laken of in een stuk zeildoek gewikkeld en op eene plank gebonden, die men met eenige steenen bezwaart. De matrozen en verdere reisgenooten staan in het rond, ontblooten het hoofd, doen een kort gebed en heffen den doode omhoog. Zij laten hem een oogenblik, aan touwen vastgehouden, boven het water zweven; vervolgens geeft de stuurman een teeken, de touwen worden losgemaakt en het lijk zinkt in de diepte neêr. De golven scheiden zich een oogenblik op de plaats, waar het werd neergelaten, maar slaan er even spoedig weder boven zamen. Het schip vervolgt zijne vaart, en niemand weet, niemand kent de plaats meer, waar de doode rust.

Andries, de arme jongen, die thans — de moeder was al vroeger overleden — in zijn vader zijn laatsten steun heeft verloren, staart diep bedroefd in zee. Nu heeft hij niemand, die hem liefheeft; hij is wees; alleen zijn hondje blijft hem over. Zoo verstrijkt week op week, maand op maand; het doel van de reis moet weldra bereikt zijn. Reeds staan de landverhuizers vol ongeduld op het dek en

zien scherp uit in de hoop van toch eindelijk land te zullen ontdekken. Ze zijn al volle vijf maanden op zee geweest. — De hond van Andries, een dier van een zwaar ras, was onderwijl groot en sterk geworden, en aan zijn jongen meester gehecht met eene trouw en aanhankelijkheid, gelijk men die alleen bij honden vindt. Caro — zoo heette hij — was des jongens vriend en beschermer; niemand zou het wagen, den knaap leed te doen; zij waren onafscheidelijk. Andries deelde zijn scheepsbeschuit, zijn middagkost, zijn dagelijksch rantsoen water met Caro.

Tot hiertoe was de reis vrij voorspoedig geweest; nu echter, bijna aan het doel, verhief zich een storm, een storm, zooals de oudste matrozen er zelden een beleefd hadden. De hemel was zwart met wolken bedekt, de zee kookte. Een zeil scheurde, een mast brak, een matroos werd in zee geslingerd. De avond viel. Vol angst en bezorgdheid lagen de landverhuizers beneden in het scheepsruim opeengedrongen en luisterden naar het woeden der losgelaten elementen. Het schip zuchtte en steende, als een levend mensch; de boegspriet was gebroken, losgerukte zeilen fladderden en klapperden in den wind. Daar eensklaps klonk het: „Alles over boord!" — en de kisten en kasten der arme landverhuizers, hunne laatste bezitting, hun alles vloog in zee. Hierdoor verligt, schoot het schip met verdubbelde vaart voort, tot men op eenmaal het schrikwekkend woord vernam: „Branding vooruit! — Land! Land!" En al spoedig hoorde men de branding in de verte rollen. Het schip had in den storm zijn koers verloren en dreef thans op een van de eilanden aan, die, rondom met koraalriffen omgeven, voor den zeeman in deze wateren zoo uiterst gevaarlijk zijn. Men wilde afhouden; doch de storm was te geweldig; het schip luisterde niet meer naar het roer; het roer brak en, door den wind gezweept, snelde de Dolfijn op de branding aan. Alles aan boord geraakte in opstand en verwarring. Ieder zag zijn ondergang voor oogen en was nog slechts op de redding van zich en de zijnen bedacht. Daar volgde een geweldige schok. Het schip was op een rif gedreven; het had een lek gestooten, en het water drong met onweerstaanbare kracht naar binnen. Men liep naar de pompen; doch dit baatte niets meer, daar 't schip reeds begon te zinken. Nog een ruk, nog een stoot, en de Dolfijn dreef verbrijzeld op de baren rond. De meeste matrozen en enkele passagiers hadden hun heil in de booten gezocht; doch deze konden niet door de kokende branding heenworstelen, en allen verdronken. Andries stond bij den kapitein, die

zijn schip niet verlaten wilde. „Jongen, grijp u aan die plank vast; wie weet, of ge er nog niet meê aan land komt." — Andries echter sloeg den arm om zijn trouwen Caro, die niet van zijne zijde was geweken, en zeide: „Vader ligt toch ook al in zee; ik...."

Hij kon niet uitspreken. Een geweldige stortzee sleurde den knaap mede, een paar oogenblikken voor dat de Dolfijn geheel te gronde ging en ook de kapitein door den golfslag werd weggevoerd.

En Caro? Waar zijn jonge meester gebleven was, bleef ook hij. De hond kon veel beter zwemmen, dan Andries. Zoo vaak de knaap uitgeput geraakte en gevaar liep van in de diepte weg te zinken, greep de hond hem vast en hield hem boven, en toen Andries eerst den arm vast om zijn ruigen hals had geslagen, zwom het trouwe dier moedig op het strand toe en droeg zijn jongen, halfdooden, verkleumden meester behouden op het drooge, waar de golfslag hem niet meer bereiken kan. Hier legde hij hem neder, schudde het water uit zijn druipnatten pels en begon gezigt en hals van den knaap te lekken, tot Andries de oogen weder opsloeg, waarover Caro zijne blijdschap door blaffen en allerlei sprongen te kennen gaf.

Op eenmaal nogtans spitste Caro de ooren, keerde zich naar zee en wierp zich andermaal in de schuimende golven. Spoedig echter zag de knaap hem weder op het strand toezwemmen. Andries riep, maar de hond kwam niet; hij bleef staan, blafte luid en kwispelde met den staart. De knaap poogde op te staan, kroop naar het strand en vond daar den kapitein als levenloos uitgestrekt liggen. Tot zoo ver had hem de hond gesleept; verder kon hij niet.

Gelukkig was de storm bedaard; de zon kwam op en bragt gloed en warmte aan. Andries vond in zijne zakken nog eenige scheepsbeschuit, wel doorweekt in 't zeewater, maar toch nog eetbaar. Hij verslond daar eene van en voelde zich langzamerhand zoo gesterkt, dat hij zich oprigten en zijne ledematen weder vrij gebruiken kon. Ook aan zijn trouwen Caro wilde hij iets van zijn voorraad mededeelen; doch alsof het dier begreep, dat die slechts gering was, versmaadde het de gave en besnuffelde voortdurend het schijnbaar doode ligchaam van den kapitein, wiens voorhoofd en slapen hij lekte. De knaap stond treurig, radeloos en had nog wel gaarne iets beproefd, om den doode weder in het leven terug te roepen, maar wist niet, hoe dat aan te vangen. Eindelijk zag hij op eenigen afstand een boom staan, die kleine ronde vruchten, als onze kersen, droeg. Haastig liep hij daarop toe en plukte er eenige van;

toen hij aan den voet van den boom in eene holte tusschen de steenen eenig helder regenwater vond staan, schepte hij daarvan beide handen vol en droeg het naar zijnen nog altijd als dood neerliggenden medeschipbreukeling. De hond had zich over het koude ligchaam uitgestrekt, als om door zijne warmte ook het leven daarin weder op te wekken. En zie, dit scheen ook werkelijk gebaat te hebben, want juist toen Andries met het water en de kersen kwam, sloeg de kapitein voor het eerst de oogen weder op. Caro blafte vrolijk, terwijl de knaap den ontwakende de lippen met water bevochtigde en hem van het sap van de kersen op de tong liet druppelen.

De kapitein kwam langzamerhand geheel bij, verkwikte zich met de beschuit en de vruchten, welke Andries hem aanbood, en was, na een paar uren rustens, in staat, om zich op te rigten en zich van het lage strand te verwijderen. Dankbaar drukte hij den knaap de hand en streelde den trouwen hond den ruigen kop. Andries was regt gelukkig. „Ziet ge," zei hij op trouwhartigen toon, „'t is toch maar goed, dat mijn Caro toen niet over boord is gekomen? Nu heeft hij ons beiden het leven gered."

„Zeker, mijn jongen! En als wij ooit weer onder menschen komen, zal ik u en hem zoeken te vergelden, wat gij voor mij deedt."

De kapitein heeft woord gehouden. Het eiland was bevolkt. De schipbreukelingen werden door de bewoners, voor een deel geboren Europeërs, gastvrij opgenomen, en toen er na eenige weken een schip aankwam, dat de terugreis naar Europa ging ondernemen, keerde de kapitein daarop met Andries en den trouwen Caro naar het vaderland terug. Hier hield hij zich nogtans slechts korten tijd op. Hij had op zijne vroegere reizen het leven in Zuidaustralië lief gekregen, en toen hij dus zijne zaken in Europa geregeld had, keerde hij met Andries, dien hij voortaan als zijn eigen zoon beschouwde, naar dat verre werelddeel terug. Ditmaal was de overtogt voorspoedig. Behouden kwam hij aan, kocht uitgestrekte landerijen aan en werd een aanzienlijk grondbezitter.

Andries werd groot en sterk, en als hij met het geweer in den arm uitging, om op de kangoeroes jagt te maken, was Caro altoos zijn trouwe begeleider.

DE REIZENDE PRENTENKOOPMAN.

Koopt ... prenten koopt! — Koopt... kaarten koopt!
Komt kijken, jongens! — Meisjes, loopt! —
Ik kom zoo pas uit Amsterdam,
Waar ik van alles medenam;
Komt kijken maar; dat kost geen cent;
't Gezigt geef ik van daag present.

Hier heb je een stad voor weinig geld,
Die, 'k weet niet hoeveel, zielen telt,
Wel honderdduizend met malkaar;
Geloof je 't niet, dan tel ze maar,
En komt, wat ik je zei, niet uit,
Dan geef je voor mijn prent geen duit. —

Dan hier: een kostlijk boerenhuis,
Met stal en schuur en 't al incluis; —
Wie daar als heer-boer leven kan,
'k Verzeker je, is een heele man
En ruilt met menig stadsheer niet.....
Wie, die er mijtien cents voor biedt? —
Of, heb je liever een kasteel?
Hier is er een.... 't kost evenveel,
En die het koopt, die krijgt van mij
Den titel van baron daarbij. —
Dees ruiter op zijn dartel paard
Is onder broêrs een stuiver waard;
Hier is een zwarte steendrukprent,
Waarop je dapper kleuren kent. —
Nu, lijkt het wat? Komaan, geeft acht,
Je kijkt je blind aan al mijn pracht:
Soldaten hier in lange rij,
Met tamboer en kaptein er bij;
Maar allen zijn ze suikerzoet,
Niet één, die 't minste kwaad je doet;
Sluit vrij ze in koffer, kist of kast,
Ze doen volstrekt geen overlast,
En knip je ze uit, en plak je ze op,
Dan drijven ze in een notendop;
Maar levendigen, kinders, poe!
Die laten lang zulk spel niet toe,

Waar die zich plakken aan den disch,
Is 't: „Schaf op vleesch en spek en visch!"
En word je zulk scandaal ligt moê,
Dan krijg je in 't end nog slagen toe.

Nu, meiskes, kijkt zoo zwart maar niet,
Want ook om jou dacht koopman Piet;
Hier wordt een kindje in slaap gesust,
Daar wordt er een door pa gekust;
Hier wordt genaaid, gestikt, gehaakt,
Ginds wordt het eten klaar gemaakt;
Daar wordt gezoomd en hier geboord,
Geschrobd, gewasschen en zoo voort;
Hier zit men om den koffijdisch,
Daar drinkt men thee tot lafenis;
Hier bakt men taart en daar een vlâ:
Et cetera — et cetera.

Nu, word je 't kijken haast niet moê? —
We zijn thans aan de kaarten toe.
Ik heb er van de nieuwste soort,
Gekleurd, geplakt, zoo als 't behoort,
Van Oomkens, Scholtens, Jaeger, Puls,
Van Van de Weijer, Arnz en Schulz,
En zeg dus, als je 't zeggen kent,
Dat ik geen goeija kaarten vent!

Hier heb je freule Europia,
Die, of de wereld half verga,
Nog altijd op haar oude plek
Geplaagd zit met een stijven nek. —
Een stijven nek? — Ja waarlijk, man!
Wie of zijn hals verdraaijen kan
Met zulk een Pyreneeënband? —
Ach, had m' in Isabella's land
De helft maar van haar halsbandgoud,
Dan was de boêl er niet zoo fout! —
Waar is de pols? — Ha, Nederland:
Een kalme pols — een kalm verstand!
Het hart is Duitschland; uit de grap
Noemt men dat land wel bedellap, —
En, is het hoofd soms leêg en hol,
Het hart blijft even berstensvol.

Hier ziet ge 't lieve, heilge land,
Waar Christus eens door 's Heeren hand
Geplaatst werd en in needrigheid
Zijn heilig leven heeft geleid.
Ginds boven ligt Jerusalem
En hier het stille Bethlehem;
Daar stuwt in een verlaten oord
De Doode Zee haar water voort.

Hier troont de Mogol en men zeit,
Dat hij een kostlijk leven leidt;
Hij was voorheen, u wel bekend,
Een dwingland, een schatrijke vent,
Maar sinds hem England heeft getroefd,
Is hij zoo mak, als 't maar behoeft. —
Zijn neefjes, onder ons gezeid,
Zijn op heel 't wereldrond verspreid;
Ook in ons land vindt men ze wel,
Die Mogols met hun booze vel,
Maar 't mogoleren helpt hun niet:
Ze sturen met den kop in 't riet.

Dit hoekje om kom je in Afrika:
Woestijnen zonder wederga!
Hier zijn (onthoû 't je leven lank!)
De menschen zwart, de duivels blank.
Ook menig Beduïnenschaar
Vliegt hier te paard, met fladdrend haar;
't Kameel, het schip der zandwoestijn,
Toont, dat ook bogchels nuttig zijn.

Aan 't landverhuizen wou je? Ha!
Welaan! Daar ligt Amerika!
We gaan te zamen regt door zee;

Maar weet, twee dingen moeten meê:
Een boêl koerage en.... menig cent;
Zoo niet.... blijf liever, waar je bent.
Goed gaat het d' een en velen slecht;
Wie weinig heeft is daar eerst regt
Des rijken slaaf; geloof me vrij,
't Is 't land van weelde en beedlarij. — —
Steekt fiks de handen uit den mouw!
„Blijf 't land van uwe vaadren trouw!"
Zóó spreekt de Bijbel, en voorwaar,
Die kent de dingen op een haar.

En nu, mijn kindren groot en klein,
Maakt, dat ik ook tevreên kan zijn;
Komt, krijgt uw beursje en koopt een prent,
'k Hoop, dat je niet schraapzuchtig bent;
Want weet, mijn kindren, koopman Piet
Leeft van het prentuitleggen niet.

DE BETAALDE SCHULD.

EEN DUITSCH VOLKSSPROOKJE.

Het Reuzengebergte, dat Silezië van Bohemen en Moravië scheidt, was oudtijds volgens 't algemeene volkszeggen 't verblijf van een magtigen berggeest, Rubezahl genaamd. Op de oppervlakte van het gebergte had zijn gebied slechts weinig uren in omvang; maar onder den grond strekte het zich onmetelijk ver en diep uit. Hier, in dat onderaardsche rijk, hield hij gewoonlijk huis, en slechts bij enkele gelegenheden, zoo om de honderd jaar of wat eens, verhief hij zich uit de diepten der aarde, om op de bovenwereld eens rond te kijken. Zoo althans luidde in den omtrek het volksverhaal.

Voordat deze streek door menschen bewoond was, hield hij zich op zijne uitstapjes boven den grond vooral met de wilde dieren des velds bezig. Hij hitste die aan en liet hen tegen elkander vechten of joeg hen uit hunne holen op en dreef hen als een

stormwind voor zich uit, gelijk groote heeren op hunne jagten plegen te doen.

Toen hij echter eens na langen, langen tijd weder uit zijn onderaardsch rijk naar boven kwam, vond hij daar tot zijne verbazing alles zoo veranderd, dat hij zijn gebied bijna zelf niet meer herkende. De digte wouden waren omgekapt en in akkerveld herschapen; op de weiden graasden schapen en runderen onder de bescherming van hun herder en hun waakzamen hond; hier en daar lagen enkele hutten verstrooid, wier bewoners tot het verrigten van hun werk uit- en ingingen; voor de deuren speelden vrolijke kinderen en vervulden de lucht met hun gejuich. Rubezahl was bij 't zien van dit alles niet weinig verwonderd, en 't waren vooral de menschen, met wie hij nu voor 't eerst kennis maakte, die zijne opmerkzaamheid trokken. Hij besloot, dit soort van schepselen nader te leeren kennen, tot dat einde hunne gedaante aan te nemen en zich eenigen tijd onder hen op te houden.

Eerst trad hij als knecht in dienst bij een landeigenaar en deed daar in alles zijn best. Al, wat hij ondernam, gelukte hem, en hij bragt zijnen heer groot voordeel aan, zoodat deze door hem rijk had kunnen worden. Zijn meester was evenwel een liederlijke verkwister, die alles weêr doorbragt, wat zijn

brave knecht verdiende, en die hem voor zijne diensten niet eens dank zeide. Dit maakte Rubezahl verdrietig en hij ging tot een anderen, bij wien hij zich als schaapherder besteedde. De kudde tierde insgelijks onder zijn opzigt en vermeerderde zich. Geen schaap werd ziek, geen lam werd door de wolven verscheurd, zoo lang Rubezahl ze hoedde. Maar zijn heer was een gierigaard, die hem niet genoeg te eten gaf en hem zijn loon beknibbelde, zoo vaak hij maar kon. Daarom nam Rubezahl ook van dezen afscheid en zocht een ambtman op, die hem den post van geregtsdienaar toevertrouwde. Hij nam deze betrekking met allen ijver waar en zuiverde al de omstreken binnen kort van gaauwdieven en straatroovers. Toen hij echter ondervond, dat de ambtman een onregtvaardig regter was en zich met geld liet omkoopen, wilde hij niet langer een werktuig der ongeregtigheid zijn en verliet hem.

Nu had hij geen lust meer, om nog meer proeven te nemen; maar daar hij tot dusverre toevallig enkel slechte menschen had ontmoet, meende hij, dat zij allen niet anders waren, en nam zich voor, hen, zoo ver zijn gebied reikte, te sarren, te tergen en te plagen.

Zoo vaak hij dus voortaan de bovenwereld bezocht, speelde hij den reizigers van allerhande dolle poetsen

en kuren en mengde zich op allerlei wijze in de zaken van hen, die zijn gebied betraden. Soms trok hij de wolken tot regen zamen, deed plotselijke onweders ontstaan en bragt de in het gebergte omzwervenden door mist en nevel van het spoor. Dan weder deed hij in de eenzame, ongastvrije wildernis door tooverslag een kostelijk paleis of eene deftige herberg oprijzen, waar hij dan zelf voor waard speelde en zijne gasten op honderd manieren plaagde en fopte. Aan de bedriegelijke joodsche paardenkoopers vertoonde hij zich somtijds op een prachtig paard als een voornaam heer, en als zij zich verleiden lieten, om hem dat fraaije paard beneden de waarde af te troggelen, veranderde dat na korten tijd in een bos stroo of in een bezemstok. Ontmoette hij daarentegen verarmde edellieden, die op hunne magere paarden slechts moeijelijk over 't gebergte kwamen, dan kwam hij hun als een deftig ridder te gemoet rijden, knoopte een gesprek met hen aan en zocht hen op de eene of andere wijze tot het aangaan van eene weddingschap te bewegen. Hij zelf verloor dan, en de gelukkige vervolgde op het kloeke paard en prachtig uitgedost zijne reis en vond, als hij 't gebergte achter zich had, zijne zakken buitendien nog met goud opgevuld. — Arme vrouwen, die kruiden zochten en welke hij als wandelaar aansprak, overreedde

hij, de kruiden uit den korf te werpen, waarop hij dezen met drooge bladeren vol pakte. Nadat hij zich verwijderd had, werd de korf zwaar en gedurig zwaarder, tot de vrouwen, onder den drukkenden last zuchtende, van meening werden, dat zij bedrogen waren en de onnutte vracht wegwierpen. Als zij dan echter naar huis kwamen, ontdekten zij met verbazing, dat de weinige bladen. die aan den korf hangen bleven, in klinkklaar goud veranderd waren. — Op de bruiloften van arme lieden in de bergdorpen verscheen hij soms wel als vrolijke gast en danste met de bruid, aan wie hij vervolgens bij zijn heengaan een schijnbaar eenvoudig zijden lint ten geschenke gaf, of aan den bruidegom een zilveren muntstuk. Na zijn vertrek was uit het lint een kostbaar sieraad en uit het zilver een zwaar goudstuk geworden.

Zoo en op soortgelijke wijze vertoonde hij zich nu en dan onder de menschen, die zijn gebergte bewoonden, en deed zich soms als boosaardig plaaggeest, soms als weldadig vriend en beschermer kennen.

Van de honderderlei vertellingen, die van den zonderlingen berggeest in het Reuzengebergte in omloop zijn, willen wij onzen jongen lezers nog de hier volgende mededeelen.

Een boer was met zijne vrouw en zes kleine kinderen door allerlei ongelukken zoo bitter in verval

en armoede geraakt, dat hij vaak niet wist, waar hij droog brood voor zich en de zijnen vandaan zou halen.

Op zekeren dag zeide hij tot zijne vrouw: „Gij hebt achter 't gebergte nog rijke neven wonen; ik wil hen opzoeken; misschien dat de goede God wel een onder hen 't hart beweegt en dat hij mij honderd daalders op rente geeft. Met dat geld zouden wij er dan uit onzen grooten nood weer wat bovenop zien te komen."

„God geve het!" zeide de vrouw, schoon met zwakke hoop, want zij kende hare neven, die nog nooit naar haar of de haren hadden omgezien.

Den volgenden morgen al voor dag en dauw begaf hij zich op weg, en hij stapte den ganschen dag stevig door, tot hij tegen den avond moe en mat bij zijne neven kwam, wien hij met tranen in de oogen zijn nood klaagde en om hulp smeekte. Hij werd echter overal met harde woorden afgewezen.

Treurig en geheel ter neer geslagen ging hij van hen weg, en toen hij weder in het gebergte kwam, overviel hem een vreeselijke angst en benaauwdheid. Hij had zijn dagloon voor twee dagen verloren en gevoelde zich daarbij zoo zwak en magteloos, dat hij ook den derden dag niet zou kunnen arbeiden; en als hij nu aan zijne afgetobde vrouw en aan zijne

hongerige schapen van kinderen dacht, hoe hij met leêge handen en zonder geld en brood tot die terugkwam — ach, dan was het bijna, alsof het harte hem breken moest.

De arme man dacht zich het hoofd gek, waar hij misschien nog ergens hulp kon vinden. Daar kwamen hem de geschiedenissen van den berggeest te binnen. „Ik wil mij tot hem wenden," zeide hij; „misschien dat mijne beden gehoor bij hem vinden!" — Vervolgens riep hij: „Rubezahl! Rubezahl!" en al spoedig stond deze voor hem als een zwarte kolenbrander, met ruigen baard en gloeijende oogen, en met een zwaren wandelstok in de hand.

„Hoor mij, heer van den berg!" zeide de boer, „en ontferm u over mijn ongeluk. Ik heb u niet uit moedwil geroepen, maar uit angst en nood." En nu vertelde hij hem van zijne vrouw en kinderen, en dan van de onbarmhartige neven, en besloot met het verzoek, dat Rubezahl hem honderd daalders leenen mogt, die hij over drie jaren met de renten wilde terugbetalen.

„Wat? Houdt ge mij voor een woekeraar?" riep Rubezahl gramstorig. „Ga bij uwe broeders, de menschen, en leen, wat ge van hen krijgen kunt; maar, als ge uw leven liefhebt, laat mij dan met rust."

De boer hield echter niet op te smeeken en schilderde nogmaals den treurigen toestand van vrouw en kroost. „Als gij mij niet helpen wilt," voegde hij er half radeloos bij, „sla mij dan maar met dien stok dood, zoodat ik de ellende van de mijnen niet meer te zien krijg."

Rubezahl gebood den boer nu, hem te volgen. Zij gingen het bosch in, waar de struiken zeer digt stonden, en kwamen in een rotsdal, dat naar eene grot leidde, waarin het eerst pikdonker was. Toen zij er echter in voortgingen, huppelden kleine blaauwe vlammetjes voor hen uit, en de donkere rotsgang vertoonde zich als een ruim gewelf, dat helder verlicht was.

Daar stond een groote koperen pan, met blinkende harde daalders tot aan den rand opgevuld. „Daar, neem," zei Rubezahl, „zoo veel ge noodig hebt, en als ge schrijven kunt, schrijf mij dan eene schuldbekentenis." — Schrijven kon de boer. Hij telde zich op een prik honderd daalders af, terwijl Rubezahl daar in 't geheel niet naar scheen om te zien, want hij keerde hem onderwijl den rug toe en zocht in eene kast naar schrijfgereedschap. De boer nam daarom evenwel toch geen enkelen daalder meer. Hij schreef de schuldbekentenis, zoo goed hij kon, en Rubezahl sloot die in eene ijzeren kist weg.

„Ga nu!" zeide hij tot den boer, „maak goed gebruik van uw geld, onthoud goed den ingang tot het rotsdal, en vergeet den dag van betaling niet, want ik ben een streng schuldeischer. — Daar," vervolgde hij, terwijl hij een grooten greep in de pan deed, — „dat is voor uwe kinderen en staat niet op de schuldbekentenis."

Dankbaar nam nu de boer afscheid en verliet de grot. Hij prentte zich de plek goed in het geheugen en keerde, door de blijdschap geheel gesterkt, welgemoed naar huis, waar de kinderen nog om brood jammerden en de moeder diep verslagen in een hoek zat te schreijen, daar zij nu wel al begon te begrijpen, hoe weinig op die rijke neven te rekenen was.

Het was eene algemeene blijdschap, toen de vader den knapzak open deed en de beschuit en 't wittebrood voor de kinderen, het meel tot pannekoeken, met het vleesch en den worst voor den dag haalde, waarvan hij in de stad een behoorlijken voorraad had opgedaan. Dat hij het geld van Rubezahl had, zeide hij niet; maar hij roemde de neven, die hem zoo vriendelijk ontvangen, zoo kostelijk onthaald en hem zoo bereidwillig het geld geleend hadden.

Voortaan begon er een nieuw leven in het huis van den boer, want met honderd wel bestede daalders viel in dien tijd vrij wat meer aan te vangen,

dan tegenwoordig. Alles, wat hij bij de hand vatte, gelukte naar wensch, en 't was, of een zigtbare zegen op het geld van den berggeest rustte. De eene akker na den ander werd aangekocht, het vee vond uren in den omtrek zijns gelijke niet, en in het derde jaar reeds had de boer een paar morgen lands en een span kloeke paarden in zijn bezit en wel viermaal zooveel gereed geld, als zijne schuld bedroeg.

Intusschen was eindelijk de betaaldag gekomen. Vrouw en kind trokken nu de beste zondagskleêren aan en verheugden zich, thans de rijke neven te kunnen gaan bezoeken en hun te toonen, dat zij eerlijke lieden en door het voorgeschoten geld weder tot welvaart gekomen waren. Hans, de knecht, moest aanspannen, en zij kwamen spoedig op 't Reuzengebergte, waar de wagen op zekere plaats stilhouden moest, terwijl de boer met de zijnen uitstapte. De knecht zou doorrijden en op de hoogte onder de drie eiken wachten, waar hij de paarden kon laten grazen. Onderwijl wilde de boer met vrouw en kinderen een voetpad gaan, dat wel een weinigje om, maar aangenaam te wandelen was.

Hierop ging hij door het kreupelhout het bosch in, al dieper en dieper, keek regts en keek links uit, alsof hij iets zocht, en bragt zijne vrouw al reeds op de gedachte, dat hij van 't spoor geraakt en ver-

dwaald was. Nu eerst zeide hij aan haar en aan de kinderen, hoe 't hem bij de rijke neven gegaan was en wie hem eigenlijk het geld had geleend; en met tranen in de oogen prees hij den berggeest, voor wien zij bang waren, terwijl hij hun voorstelde, hoe gelukkig zij tegenwoordig waren, vergeleken met de ellende, waarin zij zich nog voor drie jaren bevonden.

Vervolgens ging hij alleen verder, om het rotshol te zoeken, maar kon nergens den ingang vinden, ofschoon hij stellig wist, dat het hier ergens was, waar hij voor drie jaren was ingegaan. Hij klopte met een steen op de rotsen, rammelde met den geldzak, riep den berggeest, om te komen en het zijne te nemen; maar niemand verscheen. Toen keerde hij mismoedig tot zijne vrouw en de kinderen terug, ging bij haar in het groen zitten en wachtte. Eindelijk, daar zich geen sterveling liet zien, besloot hij, nog eenmaal naar de rots te gaan, daar nog sterker aan te kloppen en te roepen, en, als ook dan niemand kwam, het geld bij den rotswand neer te leggen, waar de bergheer het dan zelf halen mogt. Terwijl hij dit zijn voornemen aan zijne vrouw mededeelde, begon het in de toppen der boomen te ruischen; de wind dreef dorre grashalmen en boombladeren voor zich uit en joeg dwarlende stofwolken op, waarmede de kinderen zich regt vermaakten. Onder de vliegende bladen werd nu ook een opgerold blaadje papier over den weg gedreven, waarop de kleinen vruchteloos jagt maakten. Eindelijk wierp een van de jongens er zijn hoed over, nam het op en bragt het aan den vader, opdat die zien zou, wat er opstond. Daar was het de schuldbekentenis, waaronder geschreven stond: „Naar genoegen betaald."

Thans was de boer gerust en blij en riep uit: „O, wat voel ik mij nu gelukkig! Mijn weldoener kent mijne eerlijkheid en weet, dat ik hem van harte dankbaar ben."

Hij wilde nu dadelijk naar huis terugkeeren, maar zijne vrouw had geen rust, voordat haar man eerst met haar naar de rijke, gierige en hoogmoedige neven reed, welke zij door hare nieuwe welvaart eens ter deeg beschamen wilde; doch toen zij in het dorp kwamen, waren deze niet meer te vinden, maar 't zij gestorven, 't zij tot armoede vervallen en van hof en heem verdreven.

Hoogmoed en onbarmhartigheid kwamen bij hen vóór den val. Onze eerlijke boer kwam er daarentegen van dag tot dag meer bovenop en was bemind en geacht bij allen, die hem kenden, want hij was vlijtig en oppassend, hielp zijne naasten in alles gaarne voort en leidde een stil en voorbeeldig leven.

DE GIERIGE HAMSTER.

EENE FABEL.

Op een korenveld — ergens in Polen of Siberië, waar deze knagende zoogdieren vooral t'huis zijn — zaten twee hamsters, vader en zoon. De eerste stopte zich de wangtasschen ter deeg vol graankorrels en leerde den tweede, hoe hij die inzamelen moest. Juist maakten ze zich klaar, om naar hun hol terug te keeren en 't geroofde weg te bergen, toen daar toevallig een boer met een knuppel voorbij kwam en onze dieven betrapte. De jonge hamster zorgde gaauw, dat hij weg kwam, en bereikte gelukkig het hol, doch de oude stelde zich tegen den boer te weer, beet hem in de hand en bragt hem daar met zijne scherpe tanden eene diepe wonde in toe. De boer daarentegen maakte gebruik van zijn knuppel, en takelde daarmeê den dief dusdanig toe, dat deze eindelijk los liet en als dood op den grond lag. „Zie zoo," riep de boer, bij 't weggaan, „nu kunt gij hier mijn veld niet meer plunderen." Na eenige minuten kwam de hamster echter weer bij, sleepte zich met moeite naar zijn hol

voort en vond daar zijn' zoon. Deze schrikte, toen hij den oude zoo gehavend zag, maar de oude hamster sprak: „Klaag niet, mijn zoon, dat ik sterven moet; ik heb voor u gezorgd. Zie, in ons hol liggen vele honderd korenairen, die u nu dezen herfst voeden kunnen. Zoo lang de winter duurt, slaapt gij en hebt geen voedsel noodig; maar wordt het zomer, zamel dan weer in, om niet van honger te sterven." Zoo sprak de oude en stierf.

De jonge hamster ontzag nu zijn voorraad niet, en 't voorjaar was nog niet ten einde, of alles was opgeteerd. Toen moest hij aan wortels knagen en zien, of hij bij zijne diefachtige makkers niet wat stelen kon. Dit gaf dan vaak aanleiding tot bloedige vechtpartijen, zoodat de hamster soms deerlijk geropt en gehavend naar huis kwam. Dat begon hem nu te vervelen, en hij dacht bij zichzelf: „'k Moet zorgen, dat dit anders wordt." Toen dus nu weer de zomer kwam, zamelde hij groote hoopen korenhalmen in, zoodat hij genoeg had voor zich en zijne jongen en zelfs nog overhield. Den daarop volgenden zomer gaarde hij nog meer op en verheugde zich over zijn grooten voorraad, waarmeê hij volle twee jaren dacht toe te komen. Daar overviel hem nu echter een zware angst voor verhongeren, wijl hij vreesde, later geen kracht meer te zullen hebben, om graan in te zame-

len. „Ik wil nog opgaren, zoo lang ik kracht heb," dacht hij, „om op mijn ouden dag geen gebrek te lijden. Hij groef zich dus nieuwe holen, want de oude waren vol; hij gebruikte niet van zijn overvloed, maar kaapte liever wat bij andere hamsters weg; hij vrat zich in den herfst niet meer zat en behielp zich met het slechtste koren, om het goede te sparen voor zijnen ouderdom. Kwam een zieke of behoeftige onder zijne broeders en smeekte hem om een weinigje van zijn overvloed, dan nam hij een klagelijken toon aan, alsof hij zelf ziek en hongerig was, en riep zuchtend: „Hoe kunt ge mij vragen? Ik heb immers zelf niet te eten."

Zoo sukkelde de gierigaard eenige jaren voort. Hij werd gedurig magerder en zwakker, en teerde ten laatste tot een geraamte uit. Niemand vertrouwde hij, met niemand wilde hij omgaan. Na zekeren winter zag men hem niet weer uit zijn hol te voorschijn komen; een jonge hamster waagde zich daarin en vond den ouden vrek dood op zijn voorraad liggen. Toen zeiden de andere hamsters: „Komt eens kijken! Hij is te midden van zijn rijkdom van honger gestorven, die arme dwaas!"

Zij maakten zich hierop meester van zijne nalatenschap, smulden daar heerlijk van, en de gierigaard werd nog na zijn dood door hen uitgelagchen.